

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

2026.07.02 № ХЯГ/2387
танай _____-ны № _____-г

**Хуулийн төсөл өргөн мэдүүлэх
хугацааг товлох тухай**

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Засгийн газраас Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр шийдвэрлэсний дагуу холбогдох материалын хамт хүргүүлж байна.

Хянан үзэж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх хугацааг товлохыг хүсье.

Хавсралт ⁷⁹ хуудастай.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Б.ЭНХБАЯР

000265007607

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ДАРГА САНДАГИЙН
БЯМБАЦОГТ ТАНАА

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.mongolia.gov.mn

2026.07.02 № ЗГ-1/79
танай _____-ны № _____-т

Хуулийн төсөл өргөн мэдүүлэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсний дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлэхийг хүсье.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Н.УЧРАЛ

000264003098

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн 27 дугаар хуралдааны тэмдэглэлд:

“17.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг хэлэлцээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтов.” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

**МОНГОЛ УЛСЫН
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ САЙД**

Энхтайваны өргөн чөлөө 7а,
Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14210
Утас: 26 21 35, Факс: (976-11) 32 21 27,
Цахим шуудан: info@mfa.gov.mn,
Цахим хуудас: www.mfa.gov.mn

2026.07.02 № 01/3396
танай 2026.07.01 -ны № 0118045 -т

**САНГИЙН САЙД
З.МЭНДСАЙХАН ТАНАА**

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх зөвшөөрлийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.9 дэх хэсэгт заасны дагуу үүгээр олгов.

Б.БАТЦЭЦЭГ

117260596

МОНГОЛ УЛСЫН САНГИЙН САЙД

Засгийн газрын II байр, С.Данзангийн гудамж 5/1,
4-р хороо, Чингэлтэй дүүрэг, 15160 Улаанбаатар хот,
Утас/факс: (976-51) 26 74 68, Цахим шуудан: info@mof.gov.mn,
Цахим хуудас: http://www.mof.gov.mn

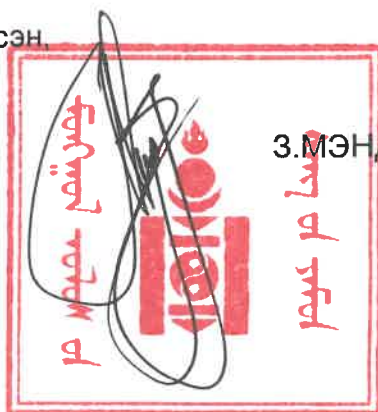
2026.07.01 № 01/8046

танай _____-ны № _____-т

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА Б.ЭНХБАЯР ТАНАА

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх зөвшөөрлийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.7 дахь хэсэгт заасны дагуу зөвшөөрөв.

Хүндэтгэсэн,

З.МЭНДСАЙХАН

9761001198

Г САНГИЙН САЙД З.МЭНДСАЙХАН Г
ТАНАА

**МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ ЗҮЙ,
ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД**

Засгийн газрын V байр, Б.Ширэндэвийн гудамж 8/4,
Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160
Утас/Факс: (976-51) 26-75-33
Цахим шуудан: info@mojha.gov.mn
Цахим хуудас: www.mojha.gov.mn

	2026.07.02	№	1/3630	
танай	2026.07.01	-ны №	01/8044	-т

Г Зөвшөөрөл олгох тухай Г

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.8 дахь хэсэгт заасны дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх нь зүйтэй гэж үзэв.

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
Удирдлага
Сайд
Сайнбуян Амарсайхан
2026.07.02 13:38

**БАТЛАВ
САНГИЙН САЙД**

**БАТЛАВ
МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН ШАДАР
САЙД БӨГӨӨД ЭДИЙН ЗАСАГ,
ХӨГЖЛИЙН САЙД**

**БАТЛАВ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД**

**БАТЛАВ
БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН
САЙД**

**БАТЛАВ
СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛ,
ЗАЛУУЧУУДЫН САЙД**

**БАТЛАВ
ГАДААД ХАРИЛЦААНЫ САЙД**

**БАТЛАВ
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД**

2026 оны 06 дугаар сарын 19-ны өдөр

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ
БАРИМТЛАЛ**

Нэг.Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуралдааны 20 дугаар тэмдэглэл, 2026 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Төсвийн болон Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны хамтарсан хуралдааны санал, дүгнэлт, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2026 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдрийн 134 дүгээр захирамжийг тус тус үндэслэн Монгол Улс Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрт Бүгд Найрамдах Австри Улсаас Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс болон Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Вольф Дитрих Хейм болон Сангийн сайд З.Мэндсайхан нар 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр гарын үсэг зурсан.

Тус Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 дахь заалтад заасны дагуу гадаад улс, олон улсын байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн тухай гэрээ тул Улсын Их Хурлаар заавал соёрхон батлуулах шаардлагатай юм.

Хоёр.Хууль тогтоомжийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй байх бөгөөд тус зүйлд Монгол Улс болон Азийн хөгжлийн банк хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Гурав.Хууль тогтоомж батлагдсаны дараа үүсч болох эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал

Монгол Улс Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийг баталснаар нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн аливаа сөрөг үр дагавар гарахгүй бөгөөд Бүгд Найрамдах Австри Улсын эх үүсвэрээр “Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл”, “Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах”, “Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл”, “Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”, “Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн III шатны төсөл”, “Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл”, “Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл” зэрэг төслүүдийг хэрэгжүүлэх боломжтой болно.

Дөрөв.Хууль тогтоомжийн төсөл Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, хуулийг хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хууль тогтоомжийн талаарх санал

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Олон улсын гэрээ тухай, Хууль тогтоомжийн тухай болон бусад хууль тогтоомжид нийцэх бөгөөд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан шинээр боловсруулах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хууль байхгүй болно.

oOo

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1. Ерөнхий агуулга, зохицуулах харилцаа, зарчмын шинжтэй зохицуулалт:

Хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй бөгөөд тус зүйлд Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан. Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасан олон улсын гэрээнд хамаарна.

2. Тухайн харилцааг урьд нь хууль, эрх зүйн бусад актаар зохицуулж ирсэн байдал:

Тус хуулийн төслөөр Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлахаар зохицуулсан бөгөөд тус харилцааг урьд нь хууль, эрх зүйн актаар зохицуулаагүй болно.

3. Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан хууль санаачлагчаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ:

Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газарт хүсэлтийг уламжилж, Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийн төслийг хамтран боловсруулж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн 20 дугаар хуралдааны тэмдэглэл, 2026 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, Төсвийн болон Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны хамтарсан хуралдааны санал, дүгнэлт, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2026 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдрийн 134 дүгээр захирамжийг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрт Сангийн сайд З.Мэндсайхан 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр гарын үсэг зурсан.

4. Гадаад орны туршлага, бусад судалгаа, шинжилгээний тайлангийн дүгнэлт:

Хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан судалгааны үр дүнд “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан бөгөөд хэлэлцээрийг соёрхон батлуулах нь үр дүнтэй хувилбар гэж дүгнэсэн.

ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн төслийн тухай

1. “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” байгуулах шаардлага

Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2 дахь заалтад “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаархи олон улсын гэрээ”-г Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасны дагуу Засгийн газрын гадаад зээлийн хэлэлцээрийг Улсын Их Хурлаар соёрхон батлуулдаг хуулийн зохицуулалттай.

Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан, эдийн засгийн үр өгөөжтэй, Бүгд Найрамдах Австри Улс (цаашид “БНАУ” гэх)-ын санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх боломжтой төслүүдийг тодорхойлж, хоёр тал санал солилцон, санхүүжилтийг баталгаажуулахаар “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-т 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр гарын үсэг зураад байна.

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд нийт 65.0 сая еврогийн эх үүсвэрийг авч ашиглах боломжтой бөгөөд зээлийн эх үүсвэр нь 1 хувийн хүүтэй, 0.9 хувийн баталгааны шимтгэлтэй, 19 жилийн хугацаатай, эхний 4 жилд үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх нөхцөлтэй болно.

Цаашлаад “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг УИХ-аар соёрхон батлуулснаар хэлэлцээрийн эх үүсвэрийг заавал авч ашиглах үүрэг хүлээхгүй бөгөөд энэ нь зээлийн гэрээ биш юм. Харин хэлэлцээрийг Улсын Их Хурал соёрхон баталсан тохиолдолд БНАУ-тай хамтран хэрэгжүүлэх төслийн тусгайлсан зээлийн гэрээг байгуулж ажиллах боломжтой болно.

2. Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төслүүдийн талаар

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд төсөл хэрэгжих байршлуудад тоног төхөөрөмж худалдан авах, хүний нөөцийг чадавхжуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх бөгөөд энэ хүрээнд дараах төслүүдийг хэрэгжүүлэхээр байна. Үүнд:

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1. Зохицуулахаар тусгасан харилцааны агуулга, зохицуулалтыг хэрхэн ойлгох тухай:

Хуулийн төсөлд Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасан “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаархи олон улсын гэрээ”-нд хамаарна.

Уг хуулийн төслийг соёрхон баталснаар хоёр улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн эх үүсвэрийг баталгаажуулж, тус эх үүсвэрээр Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлэх, соёл, урлагийг хүүхэд, залуучууд, бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх зорилготой дараах 7 төслийг хэрэгжүүлэх боломжтой болно. Үүнд:

1. “Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл”,
2. “Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл”,
3. “Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл”,
4. “Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”,
5. “Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн III шатны төсөл”,
6. “Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл”,
7. “Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл”.

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн танилцуулга болон хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төслүүдийн мэдээллийг хавсаргав/.

№	Төслийн нэр	Төслийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үр дүн	Нийт зээл /сая евро/
1	Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл	<p>Эрүүл мэндийн сайдын 2024 оны А/273 дугаар тушаалаар баталсан "Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалт"-ын "А-1" заалтыг хасах нөхцөлийг бүрдүүлэн, мэдрэлийн мэс заслын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх, нэн шаардлагатай төхөөрөмжүүдийг бүрэн суурилуулах зорилготой бөгөөд дараах зорилтыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мэдрэлийн мэс заслын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх, нэн шаардлагатай 30 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжийг бүрэн суурилуулах; • PET-CT-ийн өгөгдлийг нейронавигац, стереотактик системтэй интеграцчилж, тархи, нуруу нугасны гүний болон төвөгтэй байрлалтай хавдрын биопси, мэс засал, туяа эмчилгээний аюулгүй байдал, үр дүнг дээшлүүлэх; • Мэдрэлийн мэс заслын эмч, бусад мэргэжилтнийг олон улсын түвшинд бэлтгэх. 	10.0
2	Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл	<p>Гэмтэл согог судлалын үндэсний төвийн тусламж, үйлчилгээнд оношилгоо, эмчилгээг сайжруулах орчин үеийн тоног төхөөрөмжийг нэвтрүүлж, тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх бөгөөд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Орчин үеийн өндөр нарийвчлалтай тоног төхөөрөмж нэвтрүүлснээр оношилгооны чанар сайжирч, эмчилгээний үр дүн дээшилснээр өвчтөний эдгэрэлт, нөхөн сэргээлтийн хугацаа богиносх бөгөөд мэс заслын дараах хүндрэлийг 30 хүртэл хувиар бууруулна. • Эрчимт эмчилгээний тоног төхөөрөмжийг шинэчилснээр өвчтөний амь насыг аврах чадвар нэмэгдэнэ. Оношилгоо, хяналтын үр дүн сайжирч, хүнд өвчтөнд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний хүртээмж нэмэгдэхийн сацуу нас баралтын түвшин буурна. • Тоног төхөөрөмж ашиглалт, халдвар хяналтын сургалт, Мэс заслын протокол хэрэгжүүлэх Дадлага сургалт явуулах. 	7.5
3	Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл	<p>Монгол Улсад ургийн гаж хөгжлийг эрт оношилж, нярайн мэс заслын тусламж, эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний хүртээмж, эх, нярай, хүүхдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулснаар эх, хүүхдийн өвчлөл, эндэгдлийг бууруулах бөгөөд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Эх, эмэгтэйчүүдийн мэс засалд орчин үеийн шинэ технологи нэвтрүүлж, ургийн гаж хөгжлийн оношилгоог шинэ шатанд хүргэх; • Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээнд шинэ технологийг нэвтрүүлснээр ураг, нярайн мэс заслын тусламжийг сайжруулж, нутагшуулах; • Хүүхдэд эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний хүртээмжийг сайжруулах. 	8.0
4	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл	<p>Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд дэвшилтэт технологи бүхий тоног төхөөрөмжийн баазыг бүрдүүлж, оношилгоо, эмчилгээний чанар, хүртээмжийг олон улсын жишигт нийцүүлэн сайжруулах замаар иргэдийн нас баралтыг бууруулж, амьдралын чанарыг дээшлүүлэх бөгөөд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн:</p>	10.0

	<ul style="list-style-type: none"> • Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд шаардлагатай дэвшилтэт технологи, өндөр хүчин чадалтай тоног төхөөрөмжийг үе шаттайгаар нэвтрүүлэх; • Шилжүүлэн суулгах эмчилгээний тоо, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, хүлээгдлийн хугацааг бууруулах; • Эмчилгээний үр дүнг сайжруулж, мэс заслын болон мэс заслыг дараах хүндрэлийн эрсдэлийг бууруулах; • Бөөр, элэг, зүрх, уушги зэрэг амин чухал эрхтний архаг дутагдалтай өвчтөнүүдийн нас баралтыг бууруулж, амьдрах хугацаа, чанарыг нэмэгдүүлэх; • Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг дотооддоо өндөр түвшинд үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж, гадаадад эмчлүүлэх урсгалыг бууруулах. 	
5	<p>Цэргийн төв эмнэлгийн тоног шинэчлэх туслалцааг шатны төсөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цэргийн төв эмнэлэгт урьд өмнө нь хийгдэх боломжгүй байсан оношилгоо, эмчилгээнүүдийг хийж, ард иргэдийн гадаад орон руу явж эмчлүүлэх урсгалыг багасгаж, эх орондоо харьцангуй хямд өртгөөр эмчлүүлэх боломжийг бүрдүүлэх бөгөөд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн: <ul style="list-style-type: none"> • Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төвийн Хор судлалын лаборатори; • Цус шүүх, цэвэршүүлэх эфферент эмчилгээ; • Бүх төрлийн уян дурангийн оношилгоо, эмчилгээ; • Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх Цусны банк; • Эрхтэн шилжүүлэх мэс засал; • Олныг хамарсан гамшиг, ослын амь тэнссэн үед ашиглагдах хээрийн эмнэлгийн чадамж, чадавхыг дээшлүүлэн орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологи бүхий эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх. 	10.0
6	<p>Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадваржуулах дараагийн шатны төсөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээний чадавхыг сайжруулснаар ард иргэдэд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжрах бөгөөд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн: <ul style="list-style-type: none"> • Эмнэлгийн оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээний чадавхыг нэмэгдүүлснээр төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, төв эмнэлгүүдийн ачааллыг бууруулах, өвчлөл, нас баралтыг бууруулах нөхцөлийг бүрдүүлэх; • Эмнэлгийн эмч, мэргэжилтнүүдийг тоног төхөөрөмжийн ашиглалт болон мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх сургалт хийх; • Хилийн бүс нутагт ажиллаж, амьдарч буй алба хаагчид болон хил орчмын оршин суугчдад үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үйлчилгээг ойртуулах. 	9.5
7	<p>Дуурь, бүжгийн эрдмийн театрын барилгын өнөөгийн шинж төрхийг алдагдуулахгүйгээр дотоод хүчитгэл, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн сайжруулах бөгөөд төслийн хүрээнд театрын тайз, гэрлийн тоног төхөөрөмж болон дуу авианы тоног төхөөрөмжийг шинэчилж олон улсын стандартын шаардлагын дагуу үйл ажиллагаа явуулах боломж бүрдэнэ.</p> <p>Театрт жилийн тоглолтын тоог 126 болгон нэмэгдүүлж, улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогыг нэмэгдүүлж, олон улсын чанартай тоглолт, арга хэмжээний тоог нэмэх, дэлхийн нэр хүндтэй уран бүтээлч, уран бүтээлийг өөрийн тайзнаа тоглуулах боломж бүрдэх бөгөөд тус байгууллагын санд байгаа уран бүтээлийн ашиглалт, эргэлт сайжирч, үзэгчдийн соёл, урлагийн хүртээмж нэмэгдэх ач холбогдолтой.</p>	10.0

3. Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэлтэй нийцсэн байдал

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-т зааснаар Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 хувиас хэтрэхгүй байхаар хуульчлагдсан. Эдийн засаг 2027-2029 оны хооронд харгалзан 5.8 хувь, 6.0 хувь, 6.3 хувиар тус тус өсөж, Монгол Улсын 2027 оны төсөв, 2028-2029 оны төсвийн төсөөлөлд тусгагдсан гадаад зээлийн хөрөнгийг авч ашиглах тохиолдолд нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн Засгийн газрын өрийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2026 онд 43.2 хувь, 2027 онд 46.3 хувьтай, 2028 онд 48.3 хувьтай байхаар тооцоологдсон.

Ингэснээр дунд хугацаанд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тухай төсвийн тусгай шаардлага болон дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн хязгаарыг хангахаар байна.

---oOo---

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны ... дугаар
сарын ...-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ХЭЛЭЛЦЭЭР СОЁРХОН БАТЛАХ
ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

БОЛОН

**БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР**

ХООРОНДЫН

**САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Монгол Улсын Засгийн газрыг төлөөлж Сангийн сайд болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газрыг төлөөлж Холбооны Сангийн сайд нар, цаашид "Гэрээлэгч талууд" гэх:

- Хоёр орны өнөөгийн найрсаг харилцааг цаашид улам өргөжүүлэн хөгжүүлэх,
- Хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн гүнзгийрүүлэхийг эрмэлзэн,
- Гэрээлэгч талууд 2025 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр гарын үсэг зурсан Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр байгуулах тухай Эрмэлзлийн захидлыг харгалзан, дараах зүйлсийг харилцан тохиролцов. Үүнд:

1 дүгээр зүйл

1.1. Гэрээлэгч талууд нь өөрсдийн орны хууль дүрэм, журам, баримталж буй бодлого болон олон улсад хүлээсэн үүргийн дагуу санхүүгийн хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжиж, өргөжүүлэхээр чармайн ажиллана.

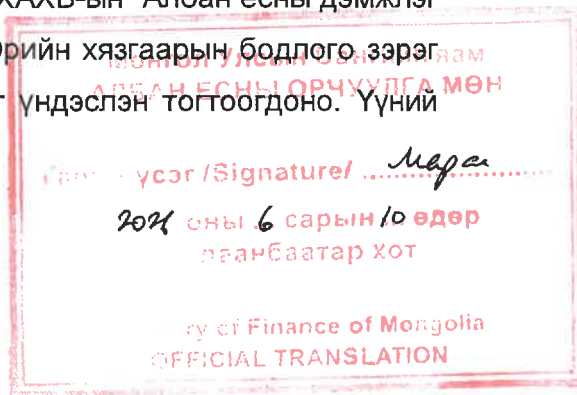
2 дугаар зүйл

2.1. Бүгд Найрамдах Австри Улсын Холбооны Сангийн сайд Санхүүгийн хамтын ажиллагааг дэмжих, өргөжүүлэх зорилгоор Экспортын санхүүжилтийн системийн дагуу арилжааны банкуудаар дамжуулан Вена хот дахь Австрийн Контролбанк ХК (ОеКВ)-наас дахин санхүүжүүлсэн хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэг үзүүлэхэд бэлэн байна. Энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд санхүүжүүлэх төслүүдэд зориулж урьдчилсан байдлаар санхүүжилтийн хэмжээг 65,000,000 (Жаран таван сая) евро хүртэл байхаар тогтов.

3 дугаар зүйл

3.1. Австрийн хөнгөлөлттэй санхүүжилт нь нөхцөлт тусламжийн зээл хэлбэрээр хөнгөлөлтийн түвшний хамгийн доод шаардлагыг хангасан, урьдчилан-холигдсон зээлийн санхүүжилтийн хэлбэрээр олгогдоно.

3.2. Нөхцөлт тусламжийн зээлийн нөхцөл нь ЭЗХАХБ-ын "Албан ёсны дэмжлэг бүхий экспортын зээлийн журам", ОУВС-гийн Өрийн хязгаарын бодлого зэрэг олон улсын баримт бичгийн аль хамааралтайг үндэслэн тогтоогдоно. Үүний

дагуу нөхцөлт тусламжийн зээлийн хөнгөлөлтийн түвшин нь хамгийн багадаа 35% байна.

2027 оны 1 дүгээр сарын 14-ний өдөр хүртэл хүчин төгөлдөр мөрдөгдөх Австрийн Хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрийн нөхцөлийг энэхүү Хэлэлцээрийн Хавсралт I-т хавсаргав.

3.3. Гэрээлэгч талууд энэхүү зээлийн нөхцөл болон шаардлага нь ЭЗХАХБ-аас тогтоодог улсын эрсдэлийн ангиллаас хамаарч өөрчлөгдөж болохыг тэмдэглэж байна.

4 дүгээр зүйл

4.1. Энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд санхүүжүүлэх эрх бүхий төслүүдийг төсөл бүрээр үнэлэх бөгөөд "Хэлсинки"-гийн нөхцөлт тусламжийн журам болон улсын төсвийн хуваарилалтын шалгуур үзүүлэлтийн аль тохиромжтойг харгалзан тогтооно. Хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх салбаруудын урьдчилсан жагсаалтыг Гэрээлэгч талууд тодорхойлж, Гэрээлэгч талууд энэхүү Хэлэлцээрийн Хавсралт III-т тусгав.

5 дугаар зүйл

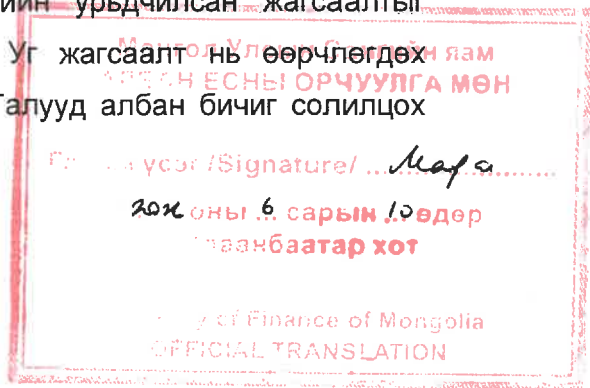
5.1. Төслийн худалдан авах ажиллагааг Монгол Улсын хууль, тогтоомжийн дагуу явуулна.

6 дугаар зүйл

6.1. Австрийн Контрол банк (ОеКВ)-наас дахин санхүүжигдэх зээлийн гэрээний нөхцөлийг зээлдүүлэгч болох арилжааны банкууд болон зээлдэгч болох Монгол Улсын Засгийн газрыг төлөөлж Сангийн яамны хооронд тохирч шууд хэлэлцээ хийх замаар байгуулна.

7 дугаар зүйл

7.1. Энэхүү Хэлэлцээрт хамрагдан санхүүжигдэх төслүүдийн жагсаалтыг Монгол Улсын Сангийн яам болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Холбооны Сангийн яам хооронд албан бичиг солилцох замаар харилцан тохиролцоно. Санхүүжилтэд хамрагдах боломжтой төслүүдийн урьдчилсан жагсаалтыг Хэлэлцээрийн Хавсралт II-т тусгасан болно. Уг жагсаалт нь өөрчлөгдөх боломжтой бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд Талууд албан бичиг солилцох замаар нэмэлт засвар оруулж болно.

Хэлэлцээрийн дагуу албан үйл ажиллагаа нь дэс дараалсан байдлаар явагдана. Энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хэлэлцэж байсан төслүүдийг мөн хамруулж болно.

8 дугаар зүйл

8.1. Хэлэлцээрийн хүрээнд олгож буй нөхцөлт тусламжийн зээлээр Австри Улсын гарал үүсэл бүхий бараа, үйлчилгээг худалдан авах бөгөөд үүнээс 50% хүртэлх бараа, үйлчилгээ нь Австри Улсын бус гарал үүсэлтэй байж болно.

9 дүгээр зүйл

9.1. Энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээд бий болж буй бүх төлбөрийг эргэж буцалтгүйгээр, үл маргах замаар гүйцэлдүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газрыг төлөөлж Сангийн яам үүгээр баталгаажуулан, энэхүү Хэлэлцээрээр баталгаажуулсан төлбөрөөс чөлөөлөгдөх аливаа эрхээсээ эргэж буцалтгүйгээр түдгэлзэв.

10 дугаар зүйл

10.1. Австрийн экспортын санхүүжилтийн системийн дэмжлэгтэй хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр худалдан авсан бараа, үйлчилгээ нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр ногдуулах НӨАТ болон гаалийн татвараас чөлөөлөгдөнө.

10.2. Австрийн экспортын санхүүжилтийн системийн дэмжлэгтэй хөнгөлөлттэй зээлийн төлбөрт үзүүлж буй татварын чөлөөлөлтийг 2003 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдрийн "Бүгд Найрамдах Австри Улс болон Монгол Улсын хоорондын орлого, хөрөнгийн албан татварын тухай хэлэлцээр"-ийн дагуу зохицуулна.

11 дүгээр зүйл

11.1. Гэрээлэгч талууд энэхүү Хэлэлцээрийн явцыг үнэлж, шинэчлэлтийн асуудлыг хэлэлцэн гарч болзошгүй бусад асуудлаар жил бүр эсхүл шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр харилцан тохиролцоно.

12 дугаар зүйл

12.1. Хөнгөлөлттэй зээлийн ашиглалтыг үнэлэх зорилгоор энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд болон холбогдох төслүүдийн тогтвортой байдлыг хангах

үүднээс Монгол Улсын Засгийн газар төслүүдийн хэрэгжилтийн явцыг үнэлэх, хянах, аудит хийхэд шаардлагатай бүхий л баримт бичгээр хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

13 дугаар зүйл

13.1. Энэхүү Хэлэлцээрийг тайлбарлах ба/эсхүл хэрэгжүүлэхэд Гэрээлэгч талуудын хооронд үүссэн аливаа маргааныг найрсаар дипломат шугамаар шийдвэрлэнэ.

14 дүгээр зүйл

14.1. Хэлэлцээр нь Гэрээлэгч талууд дотоодынхоо хууль, тогтоомжийн шаардлагыг хангасан тухайгаа харилцан мэдэгдсэн сарын дараагийн сарын эхний өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.

14.2. Энэхүү Хэлэлцээрийн хүчин төгөлдөр хугацаа хоёр (2) жил байх бөгөөд Гэрээлэгч талуудын нэг нь аль ч үед гэрээг дуусгавар болгоогүй бол ЭЗХАХБ-аас баталсан “Албан ёсны дэмжлэг бүхий экспортын зээлийн журам” зэрэг олон улсын үүргүүдийн хүрээнд хоёр тал харилцан зөвшөөрсний үндсэн дээр цааш хоёр жилийн хугацаагаар гэрээний хугацааг шинэчилж болно.

14.3. Хэлэлцээрийг дуусгавар болгохоор санал болгож буй өдрөөс зургаа (6) сарын өмнө бичгээр мэдэгдэнэ. Хэлэлцээрийг цуцлах нь энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу хэрэгжиж буй үйл ажиллагаатай холбоотой Гэрээлэгч талуудын үүрэгт нөлөөлөхгүй.

14.4. Энэхүү Хэлэлцээрийг цуцлах эсхүл хугацаа дуусахаас үл хамаарч энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд тодорхойлж, байгуулсан арилжааны гэрээ болон зээлийн хэлэлцээрийн заавал биелүүлэх шинж чанар хэвээр байна. Эдгээр гэрээ болон хэлэлцээрүүд нь өөрсдийн нөхцөл, болзлын дагуу хүчин төгөлдөр хэвээр байна. Энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд тохиролцсон заалтууд мөн төслүүдийн хүрээнд хүчин төгөлдөр хэвээр байна.

Хэлэлцээрийг 2026 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр Бээжинд болон 2026 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдөр Улаанбаатарт англи хэлээр 2 хувь байгуулсан.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ САНГИЙН
САЙД**

**БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ
УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫГ
ТӨЛӨӨЛЖ ХОЛБООНЫ САНГИЙН
САЙД**

Монгол Улсын Сангийн сайд

Бүгд Найрамдах Австри Улсаас
Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд
Бүрэн эрхт Элчин сайд

6

Хавсралт I

2027 оны 1 дүгээр сарын 14-ний өдөр хүртэл хүчин төгөлдөр мөрдөгдөх Австрийн Хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрийн нөхцөл.

Урьдчилан-холигдсон Зээл

- 100 % хөнгөлөлттэй зээл
- Эргэн төлөгдөх нөхцөл: 19 жил (4 жил үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөнө, хагас жил тутмын 30 удаагийн төлбөрөөр эргэн төлөгдөнө)
- Зээлийн хүү: Жилийн 1.00 %
- Баталгааны шимтгэл: Жилийн 0.90 %
- Хөнгөлөлтийн түвшин: ЭЗХАХБ-ын дүрмийн дагуу 42.81%

Энэхүү зээлийн нөхцөл болон шаардлага нь ЭЗХАХБ-аас тогтоодог улсын эрсдэлийн ангиллаас хамаарч өөрчлөгдөж болно.

Хавсралт II

Энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төслүүдийн жагсаалт

№	Төслийн нэр	Төслийн урьдчилсан дүн (сая евро)
1	Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл	10.0
2	Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл	7.5
3	Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл	8.0
4	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл	10.0
5	Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн III үе шатны төсөл	10.0
6	Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл	9.5
7	Дуурь, бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл	10.0
	Нийт дүн	65.0

Хавсралт III

Санхүүгийн үр ашиггүй төслүүдтэй холбоотой “Хэлсинки”-гийн нөхцөлт тусламжийн журмын туршлагыг үндэслэн салбаруудыг хөнгөлөлттэй санхүүжилтэд хамруулах боломжтой гэж үзнэ:

- Эрүүл мэндийн салбар түүнд эмнэлэг болон эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг хамруулан
- Нийгмийн дэд бүтэц
- Хотын ус хангамж болон ариутгах байгууламж
- Хог хаягдал болон бохир ус
- Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал болон төмөр зам
- Боловсрол болон мэргэжлийн сургалт
- Иргэний хамгаалалт
- Хөдөө аж ахуй
- Бусад дэд бүтэц.

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF MONGOLIA

AND

THE GOVERNMENT

OF THE REPUBLIC OF AUSTRIA

ON

FINANCIAL CO-OPERATION

The Government of Mongolia, represented by the Minister of Finance, and the Government of the Republic of Austria, represented by the Federal Minister of Finance, hereunder called the "Contracting Parties",

- desiring to promote further the close and friendly relations existing between the two countries,

- desiring to extend and deepen the co-operation,

- taking account of the Letter of Intent on Financial Co-Operation signed by both Contracting Parties on May 26th 2025,

have agreed as follows:

Article 1

1.1. The Contracting Parties will endeavour, within the framework of their respective existing laws, regulations and policies as well as their international obligations to promote and expand financial co-operation.

Article 2

2.1. For the purpose of promoting and expanding financial co-operation, the Austrian Federal Minister of Finance is prepared to support the provision of concessional credits, refinanced by Oesterreichische Kontrollbank Aktiengesellschaft (OeKB), Vienna, through commercial banks under the Export Financing Scheme. An indicative financial framework amount of up to EUR 65.000.000 - (Euro sixtyfive million) is envisaged for the financing of projects under the present Agreement.

Article 3

3.1. Austrian concessional financing is principally offered as tied aid financing in the form of pre-mixed credits subject to a minimum concessionality requirement.

3.2. The terms and conditions of the tied aid credits are set in accordance with international obligations such as the "Arrangement on Officially Supported Export Credits" under the auspices of the OECD and the Debt Limits Framework of the

IMF, as applicable. Accordingly, the concessionality level will be at least 35 % for tied aid credits.

The terms and conditions under the Austrian Soft Loan Scheme valid until January 14th 2027 are attached as Annex I of the present Agreement.

3.3. The Contracting Parties note that the terms and conditions may be subject to change due to changes in the OECD country risk classification.

Article 4

4.1. The eligibility of projects to be financed under the present Agreement, will be appraised on a case by case basis, taking into consideration the ex-ante guidance/experiences gained under the "Helsinki" tied aid disciplines and national requirements and criteria, as applicable. An indicative List of eligible project sectors is attached as Annex III of the present Agreement.

Article 5

5.1. Project procurement is to be made in accordance with the Mongolian laws and regulations.

Article 6

6.1. Loan agreements, refinanced by OeKB are negotiated and concluded directly between commercial banks as lenders and the Government of Mongolia represented by the Ministry of Finance as borrower.

Article 7

7.1. Projects to be financed and included under the present Agreement shall be agreed upon through exchange of letters between the Ministry of Finance of Mongolia and the Federal Ministry of Finance of the Republic of Austria. An indicative list of possible projects for financing is attached as Annex II of the present Agreement. This list is subject to change and can where necessary be updated by the Contracting Parties through exchange of letters.

The formal inclusion under the present Agreement shall be effected in a consecutive manner. Projects under negotiation before the entry into force of the present Agreement may also be included.

Article 8

8.1. Tied aid loans, extended under the present Agreement, are to be utilized for the purchase of Austrian goods and services, which may include up to 50 % goods and services originating outside Austria.

Article 9

9.1. The Government of Mongolia represented by the Ministry of Finance hereby irrevocably and unconditionally guarantees the fulfilment of all payments resulting from the present Agreement and irrevocably waives any claim to immunity it might be entitled to in respect of payments guaranteed under the present Agreement.

Article 10

10.1. Goods and services, procured under concessional loans officially supported by the Austrian export financing system, shall be exempt from the value added taxes and customs tax within the territory of Mongolia.

10.2. Tax exemptions to be applied to payments by the borrower under concessional loans officially supported by the Austrian export financing system shall be regulated by the "Convention between the Republic of Austria and Mongolia with respect to taxes on income and on capital" dated July 3, 2003.

Article 11

11.1. The Contracting Parties shall review the progress of the present Agreement, discuss updates and agree on any other matters arising on an annual basis or whenever deemed necessary.

Article 12

12.1. In order to evaluate the use of the concessional loans, under the present Agreement and the sustainability of the corresponding projects, the Government of

Mongolia will facilitate the provision of all necessary documentation for evaluation, auditing and monitoring of the projects.

Article 13

13.1. Any disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and/or implementation of the present Agreement shall be settled amicably through diplomatic channels.

Article 14

14.1. The present Agreement will enter into force on the first day of the month following the month in which the Contracting Parties have notified each other of the fulfilment of all procedures necessary in their respective country.

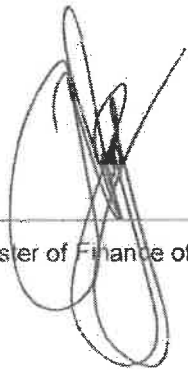
14.2. The present Agreement shall remain in force for a period of two (2) years and may be renewed thereafter upon mutual consent for further two-year periods unless terminated at any time by either Contracting Party, all in accordance with international obligations such as the "Arrangement on Officially Supported Export Credits" under the auspices of the OECD.

14.3. The termination shall be effected by six (6) months written notification in advance of the proposed termination date. The termination shall not affect the obligations of the Contracting Parties already entered into pursuant to the present Agreement.

14.4. The termination or elapsing of this Agreement shall not affect the binding nature of the commercial contracts and the loan agreements of projects which have been identified and initiated under this Agreement. These contracts and agreements shall continue to be in force according to their own terms and conditions. The provisions agreed upon in the present Agreement shall also continue to apply to any such projects.

Done at Beijing on *June 10, 2026* and at Ulaanbaatar on *June 10, 2026*
in two originals, both in English language.

**FOR THE GOVERNMENT OF
MONGOLIA
REPRESENTED BY THE
MINISTER OF FINANCE**

Minister of Finance of Mongolia

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AUSTRIA
REPRESENTED BY THE
FEDERAL MINISTER OF FINANCE**

Ambassador Extraordinary and
Plenipotentiary of the
Republic of Austria to Mongolia

Annex I

Terms and conditions under the Austrian Soft Loan Scheme valid until January 14th 2027.

Pre-Mixed Credit:

- 100 % Soft Loan
- Repayment Term: 19 years (4 years grace period, repayment in 30 half yearly instalments)
- Interest Rate: 1.00 % p.a.
- Guarantee Charge: 0.90 % p.a.
- Concessionality Level: 42.81 % according to OECD rules

These terms and conditions may be subject to change due to reclassification in the OECD country risk classification.

Annex II

Indicative list of Projects to be financed under this Agreement

№	Project name	Indicative project amount (million euro)
1	Modernization of oncological surgical equipment and expansion of related healthcare services	10.0
2	Enhancement of the quality, accessibility, facilities, and equipment of trauma and orthopedic services	7.5
3	Project for the reduction of maternal, child, and neonatal mortality in Mongolia	8.0
4	Improving the quality and accessibility of healthcare services at the First National Central Hospital	10.0
5	Phase III of the project to modernize equipment at the Central Military Hospital	10.0
6	Next-phase project to upgrade and install medical equipment and devices, and to strengthen human resource capacity at the General Hospital for Special State Servants and healthcare institutions in the western and eastern border regions	9.5
7	Modernization of stage and sound equipment of the Academic Theatre of Opera and Ballet building	10.0
Total		65.0

Annex III

Based on experiences under the "Helsinki" tied aid disciplines with respect to financially non-viable projects, the following sectors can in principle be considered for concessional financing:

- Health sector including hospital and medical equipment
- Social infrastructure
- Municipal water and sanitation
- Waste and sewage
- Traffic safety and railways
- Education and vocational training
- Civil protection
- Agriculture
- Other infrastructure.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ
ШААРДЛАГЫГ УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДАЛСАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН**

УЛААНБААТАР ХОТ
2026 ОН

АГУУЛГА

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	2
ХОЁР. УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ ҮЕ ШАТ	3
ГУРАВ. АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ	3
3.1. Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл.....	3
3.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл	3
3.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл.....	3
3.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл.....	3
3.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл.....	3
3.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл	3
3.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл.....	3
ДӨРӨВ. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОМЬЁОЛОХ	3
ТАВ. АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРЫГ ТОГТООЖ, ЭЕРЭГ БОЛОН СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛАХ.....	4
ЗУРГАА. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ	5
Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэх талаар	13
ДОЛОО. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ	13

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал”-ын дагуу “Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр” соёрхон батлах тухай хууль”-ийн төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан судалгааг хийж боловсруулсан.

ХОЁР. УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДЛАХ ҮЕ ШАТ

Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал (цаашид Аргачлал гэх)-ын 2-т заасан үе шат бүрээр Хуулийн төслийн тандан судлах ажлыг зохион байгууллаа.

ГУРАВ. АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ

3.1. Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл

Монгол Улсад оношлогдож буй хорт хавдрын 70 гаруй хувь нь хожуу шатандаа илэрч, тархи, нугасны гүний хавдрын олон тохиолдолд дотоодын оношилгоо, эмчилгээний боломж хязгаарлагдмал байна /орчин үеийн нейронавигац, стереотактик эмчилгээний төв байгуулах нэн шаардлагатай/. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвөөс гаргасан статистик үзүүлэлтээр эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтын дагуу сүүлийн 9 жилийн хугацаанд төв мэдрэлийн системийн хавдрын тохиолдол эрс өссөн статистик гарсан байна. Ялангуяа тархины гүний төвөгтэй байрлалтай хавдрын мэс засал, эмчилгээ, мэс заслын дараах хүндрэл болон нас баралт нь анхаарал татах асуудал болсоор байна. Иймд энэхүү чиглэлээр төрөлжсөн нарийн мэргэжил эзэмшсэн боловсон хүчнийг сургалтад хамруулан чадавхжуулж, орчин үеийн дэвшилтэт тоног төхөөрөмжүүдээр хангагдах зайлшгүй шаардлага тулгарч байна.

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлснээр Эрүүл мэндийн сайдын 2024 оны А/273 дугаар тоот тушаалаар Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтад орсон “Тархи нугасны гүний, төвөгтэй байрлалтай, нэвчсэн, мэс заслаар авах боломжгүй болон бусад ажилбар эмчилгээ шаардагдах хавдар, хавдар төст эмгэгийн мэс засал, эмчилгээ” А-1 заалтыг хасан, дотооддоо үе шаттайгаар шийдвэрлэх боломж бүрдэнэ.

Монгол Улсад тархи, нуруу нугасны хавдрын оношилгоо нь ихэвчлэн MRI, CT дүрслэлд тулгуурлаж байгаа боловч:

- Хавдрын идэвхтэй (амьд) эдийг сорвижилт, некрозоос ялгах боломж хязгаарлагдмал;
- Дахилт эсэх, эмчилгээний үр дүнг эрт үнэлэх боломж хангалтгүй;
- Биопси, мэс заслын зорилтот хэсгийг оновчтой тодорхойлох нарийвчлал дутмаг;

- Стереотактик туяа болон мэс заслын эмчилгээний төлөвлөлтөд функциональ мэдээлэл дутагдалтай байна.

Эдгээр шалтгаанаар тархины гүний, төвөгтэй байрлалтай хавдарт онош хоцрох, эмчилгээний үр дүн буурах, хүндрэл болон нас баралт нэмэгдэх бодит эрсдэл үүсэж байна. PET-CT нь анатомийн бус **метаболизм, эсийн идэвхийг** харуулдаг дэвшилтэт оношилгооны арга бөгөөд тархи, нугасны хавдрын үед дараах давуу талуудыг бий болгоно:

- Оношилгооны нарийвчлал;
- Хавдрын идэвхтэй хэсгийг өндөр нарийвчлалтай тодорхойлох;
- MRI-д тодорхой бус харагдах low-grade vs high-grade хавдрыг ялгах;
- Radiation necrosis vs tumor recurrence-ийг ялган оношлох.

Хүснэгт 1. “Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалтын дагуу Эрүүл мэндийн статистикаар бүртгэгдсэн өвчнийг түүвэрлэн харьцуулсан үзүүлэлт”, 2014 он, 2023 он

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2014	2023
Тархины өмөн	103	509
Тархины, байршил тодорхойгүй	43	84
Нугасны	0	12
Төв мэдрэлийн тогтолцооны, байршил тодорхойгүй	1	4
Тархи-нугасны бүрхүүлийн хоргүй хавдар	47	331
Тархи ба төв мэдрэлийн тогтолцооны бусад хэсгийн хоргүй хавдар	290	1010
Тархины майхнаас дээших хэсгийн	84	2401
Төв мэдрэлийн тогтолцооны бусад тодорхой хэсгийн	1	64
Тархины, тодорхойгүй	1	1

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн 2023 оны статистик тоон үзүүлэлтээс харахад тархи, нугасны хортой хавдрын тохиолдол 100,000 хүн ам тутамд 10.4 тохиолдол бүртгэгдсэн. Үүнээс эр-3.8, эм-6.6 тус тус байна. Монгол Улсын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн хүн амын тоотой харьцуулахад жилд дунджаар 368.6 тохиолдол бүртгэгдэж байна.

Үндэслэл

Хавдрын өвчлөлийг бууруулах нь улс орны хүний хөгжлийн индекс, нийгэм, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг тодорхойлох суурь үзүүлэлтүүдийн нэг юм. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын үзэж буйгаар хорт хавдрыг эрт илрүүлж, зохистой удирдлага, эмчилгээ хийснээр амьдралын чанар, дундаж наслалтыг мэдэгдэхүйц сайжруулах боломжтой гэж үздэг.

Анагаах ухааны үүднээс авч үзвэл хорт хавдрын эрт оношилгоо нь урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эмчлэх, сэргээн засах гэсэн тусламжийн бүх үе шатыг хамарсан цогц тогтолцооны салшгүй хэсэг юм. Ялангуяа тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын нарийн мэс засал эмчилгээ нь эрүүл мэндийн тусламжийн

гуравдагч шатны өндөр технологи, өндөр мэргэшил шаардсан үйлчилгээ бөгөөд улс орны эрүүл мэндийн тогтолцооны чадавхыг илтгэх чухал үзүүлэлт болдог.

Ихэнх орнуудад хорт хавдрын үеийн стандарт үзлэгт компьютер томографи, соронзон үелзүүрт томографи шинжилгээ, зарим генетикийн скринингийг заавал хамруулдаг бөгөөд онош батлагдсан тохиолдолд олон мэргэжилтний хамтарсан үзлэг, эмнэлзүйн хэлэлцүүлэг хийн, мэс заслын бэлтгэлийг урьдчилан төлөвлөдөг. Энэ нь хүний нөөцийг тогтвортой хөгжүүлэх, өндөр өртөгтэй тоног төхөөрөмжийг оновчтой ашиглах, эмчилгээний үр дүнг сайжруулах давуу талтай байдаг. Хорт хавдрыг эрт оношлох, нарийн мэс заслыг хөгжүүлэх бодлого нь зөвхөн эрүүл мэндийн салбарын асуудал бус, нийгэм, эдийн засгийн урт хугацааны хөрөнгө оруулалт болох нь нотлогдсон байна.

Сүүлийн жилүүдэд Монгол Улсад хорт хавдрын чиглэлээр авах арга хэмжээний хувьд тодорхой ахиц гарч байгаа хэдий ч тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын эрт илрүүлэлт, оношилгоо, эмчилгээний нарийн мэс заслын тусламж, үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээгүй байдал зэрэг нь хангалтгүй хэвээр байна.

Тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын нарийн мэс засал эмчилгээний хувьд төвлөрсөн хэдхэн эмнэлэгт хязгаарлагдан хэрэгжиж, зарим тохиолдолд гадаад улсад эмчлүүлэх шаардлага үүсэж, гэр бүл болон улсын хэмжээнд санхүүгийн дарамт учруулж байна. Үүнээс гадна тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудын талаарх үндэсний хэмжээний тандалт, мэдээллийн сан бүрэн төлөвшөөгүй байгаа нь бодлого, төлөвлөлтийг нотолгоонд суурилан хэрэгжүүлэхэд хүндрэл учруулж байна. Иймд цаашид тархи, нугасны хортой болон хоргүй хавдруудыг эрт үед оношлон илрүүлэх, хавдартай өвчтөний амьдралын чанарыг нэмэгдүүлэх, эмчилгээний тасралтгүй, чанартай тогтолцоог бүрдүүлэх, нотолгоонд суурилсан тандалт, судалгааг сайжруулах шаардлага буй болоод байна.

3.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл

Өнөөгийн нөхцөл байдал

Монгол Улсын хэмжээнд 2025 онд 232,315 осол гэмтлийн шинэ тохиолдол бүртгэгдэж өмнөх оноос 4.4 хувиар өсөж, хамгийн их тохиолдолтой жил болсон. Манай улсын 100,000 хүн тутамд ногдох тохиолдлын түвшин 6766.4 байна. 2025 онд бүртгэгдсэн нийт осол гэмтлийн 83.8% нь нийслэлд, 16.2% нь орон нутагт бүртгэгдсэн бөгөөд 100,000 хүнд ногдох тохиолдлын түвшнээр авч үзэхэд нийслэлд 11,617, орон нутагт 2,141 байна.

Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв (цаашид “ГССҮТ” гэх)-д 2025 онд нийт 15,155 мэс засал буюу хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 70.7% хувьд мэс засал эмчилгээ хийгдсэн ба 2024 оноос 5.2%-иар буурч, 2020 оноос 44.5%-иар нэмэгдсэн байна.

Тус төвд 2025 онд 99,338 сэргээн засах эмчилгээ хийлгэсэн ба өмнөх оны үзүүлэлттэй харьцуулахад 30.8%-аар, 5 жилийн дундажтай харьцуулахад 79.8%-аар тус тус нэмэгдсэн байна. Монгол Улсад гэмтэл, ослын шалтгаант өвчлөлийн тоо тогтмол өсөж байгаа хэдий ч тусламж, үйлчилгээний үндсэн бааз болох ГССҮТ-ийн мэс заслын өрөөнүүдийн орчин, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал олон улсын стандартаас хоцорсон, халдвар хяналт, аюулгүй ажиллагааны нөхцөл сул хэвээр байна. Тухайлбал:

- Сүүлийн үеийн мэс заслын тоног төхөөрөмж, дүрс оношилгоо эмчилгээний шийдлүүд дутмаг;
- Мэс заслын дараах сэргээн засах эмчилгээг хийхэд тоног төхөөрөмжийн хүрэлцээ муу, эмчилгээний үр дүн, эдгэрэлтийг сайжруулах боломж нөхцөл хомс.

Иймд Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, үр дүнг сайжруулах зорилгоор иж бүрэн шинэчлэл хийх шаардлагатай байна.

Үндэслэл

Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын 3.4.1.10-т “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ болон эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх тогтолцоонд олон улсын стандартыг мөрдүүлж, оношилгоо, эмчилгээний олон улсын дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлнэ” гэж, Монгол Улсын засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.3.2.8-д. “Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээг олон улсын жишигт нийцүүлэн хөгжүүлж, тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай иргэдэд урт болон богино хугацаанд цогц байдлаар, нотолгоонд суурилсан тусламж, үйлчилгээг үзүүлж, чанар, аюулгүй байдлыг хангана” гэж тус тус заасан.

Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогын хүрээнд хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэдний эрэлт, хэрэгцээнд тулгуурлан аливаа өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, нотолгоонд суурилсан оношилгоо, эмчилгээний шинэ технологийг нэвтрүүлэх, эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилтийн зохистой тогтолцоог бүрдүүлэх замаар тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан монгол хүний дундаж наслалтыг уртасгах зорилготой.

Тогтвортой хөгжлийн зорилт-3 - Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин (100 000 хүнд ногдох) Монгол Улс 15.6 буюу дэлхийн дунджаас доогуур байна.

3.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бүүрүүлэх төсөл

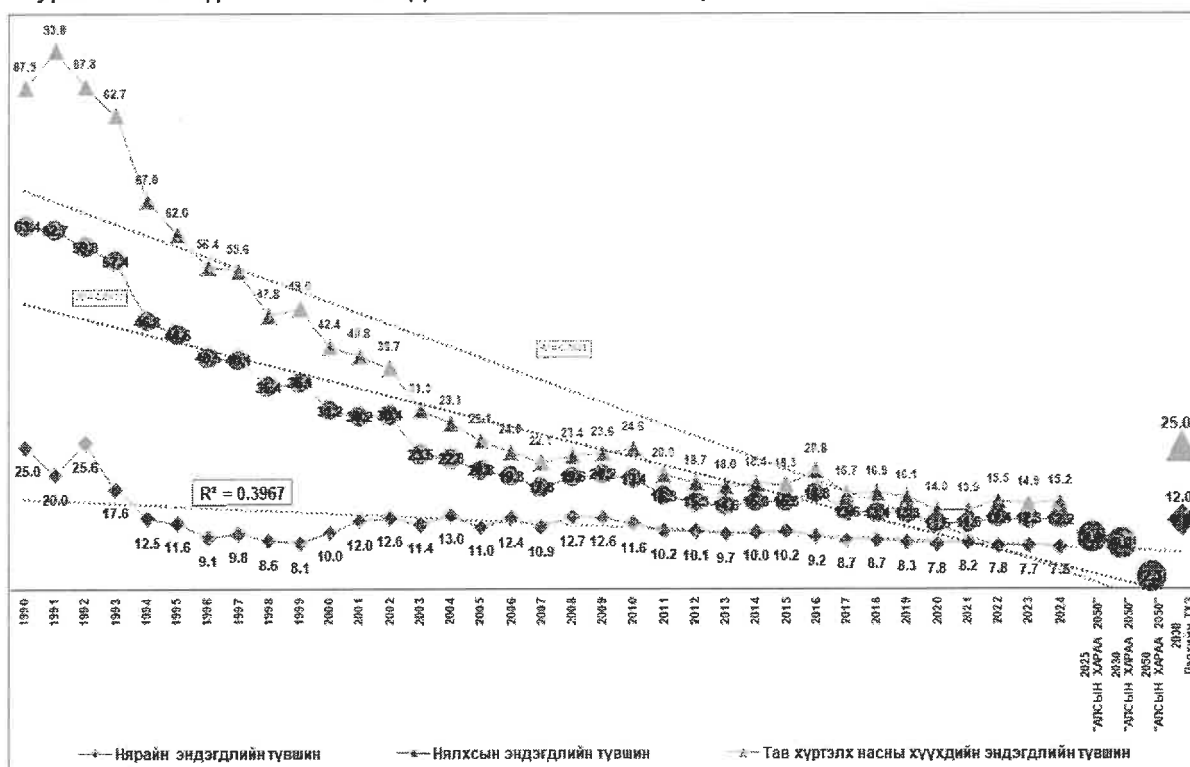
Өнөөгийн нөхцөл байдал

2025 оны эхний 7 сард 31426 эх амаржиж, 31665 хүүхэд амьд, 146 ураг амьгүй төрж, төрөлт өнгөрсөн оны мөн үеэс 2115, амьд төрөлт 2132 тохиолдлоор буурсан. 2025 оны эхний 7 сард улсын хэмжээнд 100 эх хүндэрч, 90 эхийн амь нас аврагдаж,

Перинатал үед үүссэн эмгэг	310 54.7	250 44.3	256 43.3	197 38.4	224 42.5	Тархины хүчилтөрөгчийн дутагдал	73 26.4
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	23 4.1	71 12.6	78 13.2	85 16.6	74 14.0	Төрөлхийн хөгжлийн гажиг	42 15.2
Осол гэмтэл	58 10.2	72 12.8	74 12.5	75 14.6	67 12.7	Төрөх үеийн бүтэлт	15 5.4
Төрөлхийн хөгжлийн гажиг	94 16.6	91 16.1	112 19.0	88 17.2	85 16.1	Уушгины хатгалгаа	11 4.0
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин,	2 0.4	9 1.6	10 1.7	7 1.4	13 2.5	Үжил	15 5.4
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	16 2.8	28 5.0	18 3.0	27 5.3	32 6.1	Эх доторх халдвар	10 3.6
Хоол шингээх эрхтний өвчин	9 1.6	7 1.2	12 2.0	10 1.9	7 1.3	Гавал доторх цус харвалт	2 0.7
Хавдар	12 2.1	11 2.0	11 1.9	13 2.5	8 1.5	Гэнэтийн үхлийн хам шинж	1 0.4
Бусад	43 7.6	25 4.4	20 3.4	11 2.1	17 3.2	Төрөхийн гэмтэл	1 0.4
Бүгд	567 100.0	564 100.0	591 100.0	513 100.0	527 100.0	Нярайн хахах хам шинж	7 2.5

Зураг 2. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, Монгол Улс, 2020-2024 он

Үндэслэл

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл нь аливаа улс орны эрүүл мэнд, хүн амын сайн сайхан аж байдлын чухал үзүүлэлт хэмээн тооцогддог. Тогтвортой хөгжлийн бодлого-2030 (цаашид "ТХЗ" гэх)-д бүх улс орнууд нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн сэргийлж болох эндэгдлийг тэглэх, тав хүртэлх насны хүүхдийн

эндэгдлийн түвшнийг 25-аас доош болгон бууруулах, нярайн эндэгдлийн түвшнийг 12-оос доош болгон бууруулах зорилт тавьсан.

Хүснэгт 3. Тав хүртэлх насны хүүхдийн болон нярайн эндэгдэл, Дэлхий дахинд, 1990, 2023 он

ҮЗҮҮЛЭЛТ	1990	2023
Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	93	44.6
Нярайн эндэгдлийн түвшин	36.6	17.5
Тав хүртэлх насанд эндсэн хүүхдийн тоо	12.6 сая	4.8 сая

ТХЗ-д хүрснээр тав хүртэлх насны 11 сая хүүхэд эндэхээс урьдчилан сэргийлэх боломжтой болно хэмээн тооцоолсон. Дэлхийн тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн 47%-ийг нярайн эндэгдэл эзэлж байна. Нярайн эндэгдлийн зонхилох шалтгаанд дутуу төрөлтийн хүндрэл, төрөлхийн хөгжлийн гажиг, төрөх үеийн хүндрэл, амьсгалын замын цочмог халдвар, үжил орж байна. Харин 29 хоногоос тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаанд амьсгалын замын цочмог халдвар, хумхаа, суулгалт өвчин зонхилж байна.

ТХЗ-д хүрэхийн тулд эрүүл мэндийн тогтолцоог бэхжүүлэх, тусламж, үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй үзүүлэх, нийгмийн үндсэн хүчин зүйлсийг шийдвэрлэхэд тасралтгүй хүчин чармайлт гаргах нь чухал. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлж байгаа гол хүчин зүйлс нь улс орны нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлс (ядуурал, эхийн боловсрол, хоол тэжээл, алслагдсан байдал), эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж, чанартай үйлчилгээ авах зэрэг арга хэмжээг оновчтой зохион байгуулаагүй, дархлаажуулалт хангалтгүй байх зэрэг хүчин зүйлс нөлөөлж байна. Сэргийлж болох хүүхдийн эндэгдлийг бууруулахын тулд хүүхдийг хөхөөр дагнан хооллох, жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн тусламж, үйлчилгээг мэргэшсэн, чадвартай эрүүл мэндийн ажилтнуудад хандах, үзүүлэх, хоол, бичил тэжээлийн хангамж, хүртээмжийг сайжруулах, иргэдэд хүүхдийн өвчний үед илрэх аюултай шинжийн талаар эрүүл мэндийн боловсрол олгох, ус, ариун цэвэр, эрүүл ахуйг сайжруулах, дархлаажуулалтад хамруулах нь зүйтэй.

Эрүүл мэндийн чанартай, хүртээмжтэй тогтолцоог бий болгохын тулд эх, эмэгтэйчүүд, хүүхэд-нярайн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дэмжих замаар сэргийлж болох эх-хүүхэд-нярайн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийг багасгах нь чухал юм. Эмнэлгийн бус нөхцөлд болон сэргийлж болох эх, хүүхдийн эндэгдлийг бууруулах, хүүхдийн хавдрын өвчлөл, төрөлхийн хөгжлийн гажгийн шалтгаант эндэгдлийг бууруулах нь хөтөлбөрийн гол зорилго юм. Гэрийн эндэгдлийг бууруулах, улмаар тэглэх, салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах, хавдрын эмгэгийн үеийн эмчилгээний цогц тусламжийг бүрдүүлэх, мэдээллийн тогтолцоог бий болгох, ураг, нярайн эрт илрүүлгийн хүртээмжийг дээшлүүлж, нярайн эрт үеийн нэн шаардлагатай тусламжийг дэлхийн түвшинд хүргэх, шинэ технологийг эмнэлгийн тусламжид нэвтрүүлэх зайлшгүй шаардлагатай байна.

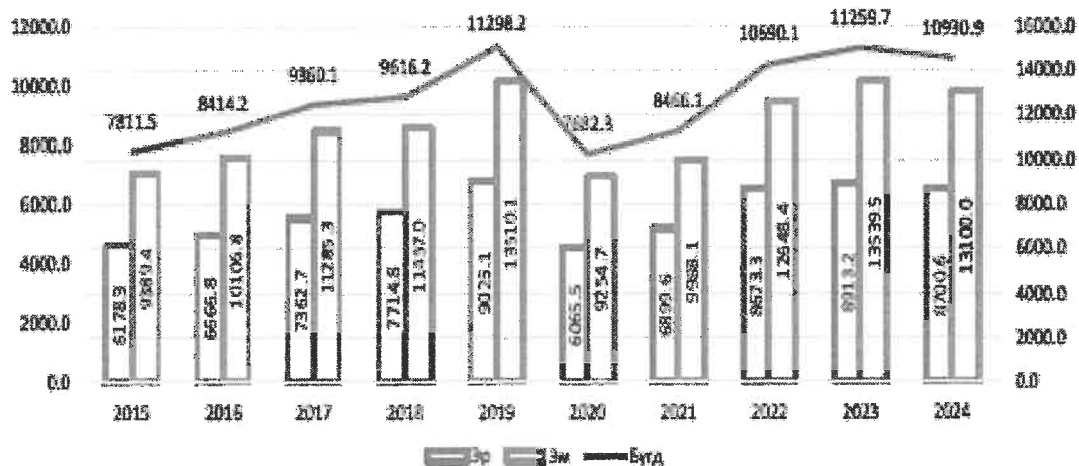
Эхийн ноцтой хүндрэл, үр хөндөлт, дутуу төрөлт, амьгүй төрөлтөөс урьдчилан сэргийлснээр эхийн эндэгдлийг бууруулна. Иймд нөхөн үржихүйн насны

эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байдал, гэр бүл төлөвлөлт, жирэмсний хяналтын чанар, хүртээмжийг сайжруулах, эхийн ноцтой хүндрэл, эндэгдэлд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг судлан, эрүүл мэндийн менежментийн асуудлыг шийдэх нь чухал.

3.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн түслэмж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл

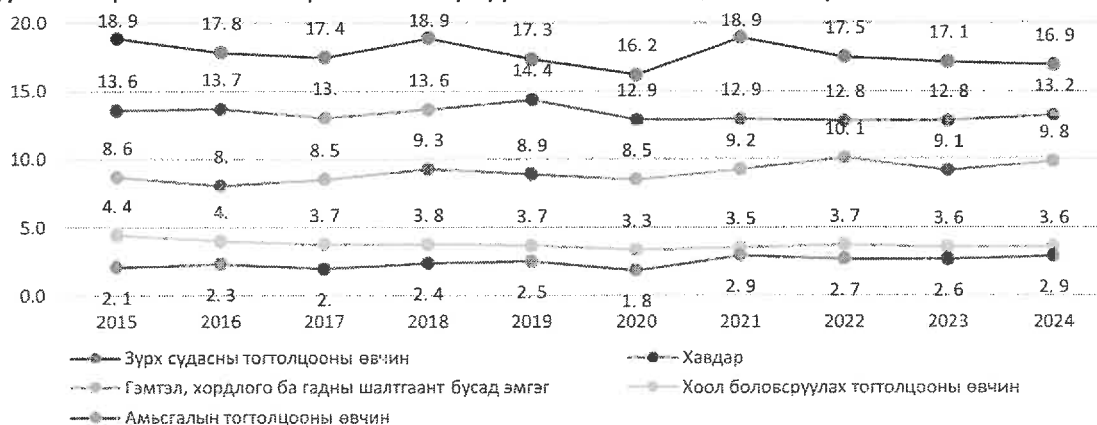
Монгол Улсын хэмжээнд 2024 онд 10,000 хүнд ногдох амбулаторийн өвчлөлийн түвшин 10,930.9 болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1,378.0-аар нэмэгдсэн ба өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаанд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 2,010.0 (10,000 хүн амд), амьсгалын тогтолцооны өвчин 1848.9 (10,000 хүн амд) болон зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1340.9 (10000 хүн амд) зонхилж байна.

Зураг 1. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, 10,000 хүн 2015-2024 он.

Мөн хүн амын нас баралт 2024 онд 18.1 мянга болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 875 хүн (4.8%)-ээр нэмэгдсэн бөгөөд нас баралтын 30,1% буюу тэргүүлэх шалтгаан нь зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1690 (10000 хүн амд) болон хавдар 1320 (10000 хүн амд) эзэлж байна.

Зураг 2. Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2015-2024 он.

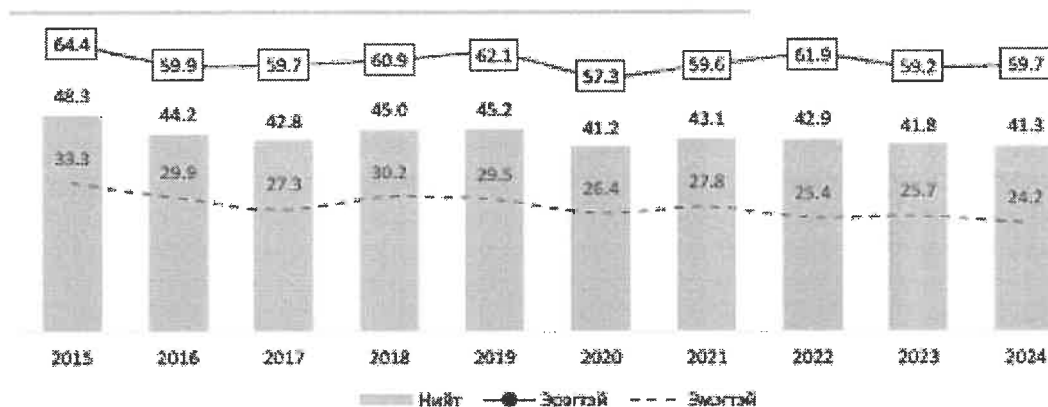

Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтийг хэмжих нэг гол үзүүлэлт нь 30-70 насны хүн амын дунд зүрх судасны өвчин, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралтын тоо үзүүлэлт юм. Монгол Улсын хувьд 2024 онд тухайн насны нас баралтын 6405 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт нас баралтын 35.4 хувь буюу дэлхийн дунджаас хоёр дахин өндөр байгаа нь эдгээр өвчний эмчилгээний оновчтой, үр дүнтэй байдалд онцгойлон анхаарал хандуулах зайлшгүй шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Хүснэгт 1. Зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, 30-70 насны 10 000 хүнд, 2015-2024 он.

Үзүүлэлт	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Зүрх судас, хорт хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралт (30-70 нас)								
Бүгд	48.3	45.0	45.2	41.2	43.1	42.9	41.8	41.3
Зүрх судасны тогтолцооны өвчин	24.8	22.8	21.1	19.5	21.3	21.4	20.6	20.3
Хавдар	21.3	19.9	21.5	19.4	18.7	18.4	18.4	17.9
Чихрийн шижин	1.1	0.9	1.4	1.3	1.8	1.5	1.2	1.6
Амьсгалын замын архаг өвчин	1.1	1.3	1.3	1.0	1.3	1.6	1.5	1.5

Зураг 3. Зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, 30-70 насны 10 000 хүнд, 2015-2024 он.

ДЭМБ-ын статистик мэдээллээр 2022 онд 19.9 сая гаруй хүн хорт хавдраар өвдөж, 9.7 сая хүн хорт хавдрын шалтгааны улмаас нас барж, үүний дотор Монгол Улс дэлхийд нийт хорт хавдрын нас баралт, элэгний хорт хавдрын өвчлөл, нас баралтаараа тэргүүлж байх ба Монгол Улсын хүн амын дунд 2024 онд 8169 хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэнээс хорт хавдрын оношлогдох үеийг (TNM stage) авч үзвэл 63.4% нь хожуу үе шатандаа, үүнд гуурсан хоолой (88.5%), нойр булчирхай (79.5%), улаан хоолойн (78.6%) хорт хавдар ихэвчлэн хожуу үе шатандаа оношлогдож байгаа нь хавдар зэрэг эцсийн шатны эрхтний дутагдалтай өвчтөнүүдийн хувьд нь хамгийн үр дүнтэй, зарим тохиолдолд амь насыг аврах цорын ганц боломжит эмчилгээний арга нь эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ болоод байна.

Монгол Улсад эрхтэн шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ сүүлийн жилүүдэд хөгжиж байгаа хэдий ч дэвшилтэт тоног төхөөрөмж, нарийн мэргэжлийн хүний нөөц, дэд бүтцийн хүртээмж хангалтгүй хэвээр байна. Ялангуяа бөөр, элэг, зүрх, уушги зэрэг амин чухал эрхтний архаг дутагдлын тархалт нэмэгдэж, эрхтэн шилжүүлэн суулгах шаардлагатай өвчтөний тоо жилээс жилд өсөж байна. Гэвч мэс заслын хүчин чадал, эрчимт эмчилгээний ор, хяналтын систем, нарийвчилсан оношилгооны технологийн хязгаарлалт нь хүлээгдлийг уртасгаж, нас баралтын эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна.

Мөн олон тохиолдолд иргэд гадаад улсад өндөр зардлаар эмчлүүлэхээс өөр сонголтгүй байгаа нь өрхийн санхүүд дарамт үүсгэхээс гадна улсын валютын гадагшлах урсгалыг нэмэгдүүлж байна. Иймд дотооддоо олон улсын жишигт нийцсэн тоног төхөөрөмжийн бааз, нэгдсэн төв байгуулах шаардлага зайлшгүй тулгарч байна.

3.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл

Цэргийн төв эмнэлгийн Аврахуйн анагаах ухааны салбарт Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв, Яаралтай тусламжийн тасгууд харьяалагддаг бөгөөд Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв нь эрчимт эмчилгээний, ерөнхий эмчилгээний, цус цэвэршүүлэх эмчилгээний үндсэн 3 тасагт нийт 55 ортойгоор улсын хэмжээний эм химийн бодисын хурц хордлогын тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байна.

Тус төвд жилд дунджаар 1500 орчим хүн эмчлэгдэж байгаагаас эрчимт эмчилгээ, яаралтай тусламжаар 400-500 орчим хүн үйлчлүүлдэг бөгөөд эдгээрийн 70% орчим нь хордлогын үеийн эрчимт эмчилгээний тусламж авдаг. Үлдэх хувь нь ерөнхий болон цус цэвэршүүлэх эмчилгээний тасгуудад эмчлэгддэг.

Хүснэгт 1. Тусламж үйлчилгээ болон тохиолдлын тоо - 2022-2024 он.

№	Тусламж үйлчилгээ	2022	2023	2024	2025
1	Эмийн хордлого	254	302	417	408

2	Химийн хордлого	116	258	271	246
3	Угаарын хордлого	726	1145	849	728
4	Архины хордлого	28	81	86	109
5	Хүйтэн зэвсэг	-	669	568	724
6	Халуун зэвсэг	-	10	8	9
7	Бусад гэмтэл	1028	659	662	1035

Дэлхийн улс орнуудын эдийн засаг, үйлдвэрлэлийн хөгжил дэвшлийг даган гарч байгаа сөрөг тал нь олныг хамарсан үйлдвэрлэлийн ослоуд, их хэмжээний түймэр, түүнийг дагалдан гарах угаарын, үйлдвэрлэлд хэрэглэгддэг химийн бодисуудын гаралтай хордлогууд, экологийн гаралтай хордлогууд болон орчин үеийн залуусын дунд тархаад байгаа хорт зуршил болох мансууруулах бодисын цочмог болон архаг хордлогод өртөгсдийн тоо жилээс жилд нэмэгдэж байна.

Тухайлбал Цэргийн төв эмнэлгийн Аврахуйн анагаах ухааны (Амь тэнссэн үеийн тусламж) төвд 2022 онд эм химийн болон угаарын хийн хордлогод өртөж хэвтэж эмчлэгдсэн хүний тоо 1096 байсан бол 2023 онд 1705, 2024 онд 1537, 2025 онд 1382 болж, урьд өмнөх жилүүдтэй харьцуулахад нэмэгдэж байгаа тул Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төвийн оношилгоо, эмчилгээнд хэрэглэж байгаа эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчилж, нотолгоонд суурилсан орчин үеийн инновац шингэсэн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх нэн шаардлагатай байгаа нь энэхүү төслийн үндэслэл болж байна.

3.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл

Төрийн тусгай алба хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг нь Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны харьяа хил хамгаалах, цагдаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, шүүхийн шинжилгээ, архив, оюуны өмч, улсын бүртгэл, гадаадын иргэн, харьяатын асуудал эрхэлсэн байгууллага, мөн шүүх, прокурор, тагнуул, онцгой байдал, авлигатай тэмцэх, гааль зэрэг байгууллагуудын алба хаагчид, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд, чөлөөнд байгаа ахмадуудад төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ, мөн Чингэлтэй дүүргийн иргэдэд гэмтэл, мэс засал, хүүхдийн тусламж, үйлчилгээ, нийт 250 гаруй мянган хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг нэгдсэн эмнэлэг юм.

Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлогын хүрээнд хилийн баруун, зүүн бүсэд ажиллаж, амьдарч буй алба хаагчид, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд, ахмад хилчид, мөн хил орчмын оршин суугчдад үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, алслагдсан бүс нутагт эрүүл мэндийн үйлчилгээг ойртуулах шаардлага тулгамдсан хэвээр байна.

Мөн эмнэлгийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, оношилгоо, эмчилгээний чанарыг олон улсын түвшинд хүргэхэд зайлшгүй шаардлагатай орчин үеийн дэвшилтэт

технологи бүхий багаж, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, тэдгээрийг суурилуулах, ашиглах орчныг бүрдүүлэх, шаардлагатай өрөө тасалгааг стандартын дагуу тохижуулах, эмч, сувилагч, мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах сургалтад хамруулах шаардлага үүсээд байна.

Түүнчлэн хилийн хөдөлгөөнт анги, нэгтгэлүүдэд үүрэг гүйцэтгэж буй алба хаагчдыг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамруулснаар хорт хавдар, чихрийн шижин, бусад халдварт бус өвчнийг эрт үед нь илрүүлж, хүндрэлээс сэргийлэх, эмчилгээний үр дүнг сайжруулах бодит боломж бүрдэх юм.

Иймд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эмнэлгийн хүчин чадлыг өргөтгөх, орчин үеийн тоног төхөөрөмж, технологийг нэвтрүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах зорилгоор энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх зайлшгүй шаардлага үүсэж байна.

3.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл

Дуурь, бүжгийн эрдмийн театрын барилга 1950 онд баригдсан бөгөөд тайзны тоног төхөөрөмж, гэрэл, тайзны эргэдэг тойрог болон бусад тоног төхөөрөмжүүд нь 1950-1960 онд Зөвлөлт Холбоот Улс (хуучнаар)-д үйлдвэрлэсэн байдаг. Сүүлийн жилүүдэд тайзны суурь доод эд ангийн механизм ажиллахгүй, засвар хийх боломжгүй, сэлбэг олдохгүй болсноос шалтгаалан тоглолтын үед тайзны ажиллагсад гараар буюу механикаар түрж, хөших зэргээр ажиллуулж, туухай, олс, арааг хүний хөдөлмөрөөр эргүүлж тайзыг ашиглаж байсан. Өнөөдрийн байдлаар тайз эргэхгүй зогссоноос гадна байгууллагын ажиллагсдын ажлын байрны аюулгүй байдалд эрсдэл үүсэх нөхцөл үүссэн.

Үүнээс шалтгаалан театрын урын санд байгаа уран бүтээлүүд тоглогдохгүй болж байна. Мөн тус театрт концерт, тоглолт хийхэд дуу, гэрэл, тайзны хүртээмж шаардлага хангахгүйн улмаас зарим тохиолдолд нэмэлт тоног төхөөрөмжүүдийг авчирч ашиглаж байгаа нь дуурийн театрын дуу чимээний үндсэн шинжийг алдагдуулж, үзэгч, хэрэглэгчдийн хүлээлтэд нийцсэн соёл, урлагийн үйлчилгээ үзүүлэхэд хүндрэл учирч байна.

“Алсын хараа -2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 1.1.8-д “Үндэсний сонгодог урлагийн дэг сургууль буюу заах арга зүйг магадлан итгэмжлүүлж баталгаажуулан монголын үндэсний сонгодог урлаг хэмээн дэлхийд танигдах бүтээлийг дэмжинэ” гэж, 1.1.19-д “Соёл урлагийг хүүхэд, залуучууд, бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэхэд шаардлагатай театр, чуулга, соёлын ордны барилгыг шинээр барьж, тоног төхөөрөмжийг шинэчилнэ” гэж, 9.2.33-т “Хотын барилга байгууламжийг паспортжуулах, тэдгээрийн чанар, насжилтыг тодорхойлох, газар хөдлөлтийн үед тэсвэрлэх чадварт хянан баталгаажуулалт хийх, эрсдэлтэй байгууламжийг хүчитгэх, эсвэл буулгаж шинэчлэн барилгажуулах ажлыг зохион байгуулна” гэж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024–2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.3.5.8-д “Монголын нүүдлийн соёл, орон

нутгийн онцлогт тохирсон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, брэндийг хөгжүүлж, үйлчилгээний стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлнэ” гэж тус тус заасан.

ДӨРӨВ. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОМЬЁОЛОХ

Бүгд Найрамдах Австри Улсын эх үүсвэрээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй “Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл”, “Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл”, “Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл”, “Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”, “Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл”, “Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл” болон “Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл”-үүдийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг баталгаажуулах зорилгоор байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасны дагуу “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг боловсруулах шаардлагатай гэсэн зорилгыг тодорхойлж байна.

ТАВ. АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРЫГ ТОГТООЖ, ЭЕРЭГ БОЛОН СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛАХ

№	Хувилбар	Сонгох эсэх	Зардал, үр өгөөжийн харьцаа
1	Тэг хувилбар	Үгүй	“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх нь төсөл, хөтөлбөрүүд нь Монгол Улсын Хөгжлийн урт, дунд болон богино хугацааны баримт бичгүүдэд хэрэгжүүлэхээр заасан бөгөөд заавал нэн тэргүүнд хэрэгжүүлж, тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай байна.
2	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр ухуулга, сурталчилгаа хийх	Үгүй	Тулгамдаж байгаа асуудал, хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ нь хэвлэл, мэдээлэл, бусад хэрэгслийг ашиглан олон нийтэд хандсан ухуулга, сурталчилгаа хийснээр шийдвэрлэгдэх боломжгүй байна.
3	Зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх	Үгүй	“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-т туссан төслүүдийг төр-хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэхэд санхүүгийн үр ашиг бага, өртгөө нөхөх хугацаа удаан, нийгмийн үр ашигтай төслүүд тул хувийн хэвшил төсөл хэрэгжүүлэх сонирхол бага байгаа тул зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх хувилбарыг сонгох боломжгүй байна.

4	Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх	Үгүй	Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх замаар тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх боломжгүй бөгөөд "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-т туссан төслүүдийг бүрэн Улсын төсвөөр хэрэгжүүлсэн тохиолдолд төсөвт дарамт үүсгэх эрсдэлтэй байна.
5	Захиргааны шийдвэр гаргах	Үгүй	Захиргааны ерөнхий хуулийн 11, 12 дугаар зүйлүүдэд захиргааны шийдвэр гаргах ажиллагааг захиргааны акт, захиргааны гэрээтэй холбогдсон үйл ажиллагаа гэж тайлбарласан. Улмаар мөн хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1-д "Захиргааны акт гэж захиргааны байгууллагаас тодорхой нэг тохиолдлыг зохицуулахаар нийтийн эрх зүйн хүрээнд гадагш чиглэсэн, эрх зүйн шууд үр дагавар бий болгосон амаар, бичгээр гарсан захирамжилсан шийдвэр болон үйл ажиллагааг ойлгоно." гэж, 52 дугаар зүйлийн 52.1-д "Захиргааны байгууллагаас нийтийн эрх зүйн харилцааг үүсгэж, өөрчилж, эсхүл дуусгавар болгохоор захиргааны гэрээг эрх зүйн хэм хэмжээнд нийцүүлэн байгуулж болно." гэж тус тус заасан. Хуулийн дээрх тодорхойлолтуудыг харвал тулгамдаад байгаа асуудлуудыг захиргааны шийдвэр буюу захиргааны акт гаргах, захиргааны гэрээ байгуулах замаар шийдвэрлэх боломжгүй байна.
6	Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах	Тийм	Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлэх, соёл урлагийг хүүхэд, залуучууд, бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх зорилготой төслүүдийг хэрэгжүүлэх Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-ийг соёрхон батлах замаар тулгарч байгаа асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой. Мөн Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр" нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 дахь заалтын дагуу заавал соёрхон батлах олон улсын гэрээ болно.

ЗУРГАА. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 13, 14 дүгээр зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар батлагдсан "Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлалын"-ын дагуу Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн хэрэгцээ шаардлагыг урьдчилан хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөөг тандан судлахдаа аргачлалд заасан дор дурдсан суурт асуултуудыг ашиглан төсөл тус бүр дээр судалгааг хийлээ.

Хүснэгт 1

ХҮНИЙ ЭРХЭД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт	Тайлбар	
1.Хүний эрхийн суурь зарчмуудад нийцэж байгаа эсэх	1.1.Ялгаварлан гадуурхахгүй ба тэгш байх			
	1.1.1.Ялгаварлан гадуурхахыг хориглох эсэх		Үгүй	Ялгаварлан гадуурхсан зохицуулалтыг тусгахгүй.
	1.1.2.Ялгаварлан гадуурхсан буюу аль нэг бүлэгт давуу байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	Ялгаварлан гадуурхсан зохицуулалтыг тусгахгүй.
	1.1.3.Тодорхой эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг сайжруулах зорилгоор авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ бол олон улсын болон үндэсний хууль тогтоомжид заасан хүний эрхийн хэм хэмжээтэй нийцэж байгаа эсэх		Үгүй	Олон улсын болон үндэсний хүний эрхийн хэм хэмжээг зөрчиж байгаа зохицуулалт байхгүй.
	1.2.Оролцоог хангах			
	1.2.1.Зохицуулалтын хувилбарыг сонгохдоо оролцоог хангасан эсэх, ялангуяа эмзэг бүлэг, цөөнхийн оролцох боломжийг бүрдүүлсэн эсэх	Тийм		Тодорхой зорилтот бүлэгт чиглээгүй нийт иргэд, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чадавхыг сайжруулахад чиглэсэн арга хэмжээ болно.
	1.2.2.Зохицуулалтыг бий болгосноор эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа, эсхүл хөндөгдөж болзошгүй иргэдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		Бүлгүүдийг тодорхойлж, тэдэнд үзүүлэх үр нөлөөг тооцсон.
	1.3.Хууль дээдлэх зарчим ба сайн засаглал, хариуцлага			
	1.3.1.Зохицуулалтыг бий болгосноор хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжих, хангах, хамгаалах явцад ахиц дэвшил гарах эсэх	Тийм		Ард иргэдийн амар тайван, аюулгүй амьдрах нөхцөл сайжирна.

	1.3.2.Зохицуулалтын хувилбар нь хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээ, хүний эрхийг хамгаалах механизмын талаар НҮБ-аас өгсөн зөвлөмжид нийцэж байгаа эсэх	Тийм		Уг зөвлөмжтэй зөрчилдөх агуулга байхгүй.
	1.3.3.Хүний эрхийг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тусгах эсэх		Үгүй	Хариуцлагатай холбоотой зохицуулалт тусгах шаардлагагүй.
2.Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулсан эсэх	2.1.Зохицуулалт нь хүний эрхийг хязгаарлах тохиолдолд энэ нь хууль ёсны ашиг сонирхолд нийцсэн эсэх			Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгахгүй.
	2.2.Хязгаарлалт тогтоох нь зайлшгүй эсэх			
3.Эрх агуулагч	3.1.Зохицуулалтын хувилбарт хамаарах бүлгүүд буюу эрх агуулагчдыг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдыг тодорхойлох шаардлагагүй.
	3.2.Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлох шаардлагагүй.
	3.3.Зохицуулалтын хувилбар нь энэхүү эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж, тэдний эмзэг байдлыг дээрдүүлэхэд чиглэсэн эсэх	Тийм	Үгүй	Эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзсэн зохицуулалт агуулаагүй.
	3.4.Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг тусгах эсэх (хөгжлийн бэрхшээлтэй, үндэстний цөөнх, хэлний цөөнх, гагцхүү эдгээрээр хязгаарлахгүй)	Тийм	Үгүй	Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг агуулаагүй.
4.Үүрэг хүлээгч	4.1.Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм	Үгүй	Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлох шаардлагагүй.
5.Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд нийцүүлсэн эсэх	5.1.Жендерийн үзэл баримтлалыг тусгасан эсэх	Тийм	Үгүй	Жендерийн үзэл баримтлалтыг зохицуулалт агуулаагүй.
	5.2.Эрэгтэй, эмэгтэй хүний тэгш эрх, тэгш боломж, тэгш хандлагын баталгааг бүрдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	Хамааралгүй

ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Дэлхийн зах зээл дээр өрсөлдөх чадвар	1.1.Дотоодын аж ахуйн нэгж болон гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж хоорондын өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Аливаа өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэхгүй.
	1.2.Хил дамнасан хөрөнгө оруулалтын шилжилт хөдөлгөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх (эдийн засгийн байршил өөрчлөгдөхийг оролцуулан)	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	1.3.Дэлхийн зах зээл дээрх таагүй нөлөөллийг монголын зах зээлд орж ирэхээс хамгаалахад нөлөөлж чадах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
2.Дотоодын зах зээлийн өрсөлдөх чадвар болон тогтвортой байдал	2.1.Хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргах боломжийг бууруулах эсэх		Үгүй	
	2.2.Хязгаарлагдмал өрсөлдөөний улмаас үнийн хөөргөдлийг бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.3.Зах зээлд шинээр орж ирж байгаа аж ахуйн нэгжид бэрхшээл, хүндрэл бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.4.Зах зээлд шинээр монополийг бий болгох эсэх		Үгүй	
3.Аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн болон захиргааны зардал	3.1.Зохицуулалтын хувилбарыг хэрэгжүүлснээр аж ахуйн нэгжид шинээр зардал үүсэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Санхүүжилтийн эх үүсвэр олж авахад нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	3.3.Зах зээлээс тодорхой бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авахад хүргэх эсэх		Үгүй	
	3.4.Бараа бүтээгдэхүүний борлуулалтад ямар нэг хязгаарлалт, эсхүл хориг тавих эсэх		Үгүй	
	3.5.Аж ахуйн нэгжийг үйл ажиллагаагаа зогсооход хүргэх эсэх		Үгүй	

4.Мэдээлэх үүргийн улмаас үүсэж байгаа захиргааны зардлын ачаалал	4.1.Хуулийн этгээдэд захиргааны шинж чанартай нэмэлт зардал (Тухайлбал, мэдээлэх, тайлан гаргах г.м) бий болгох эсэх		Үгүй	
5.Өмчлөх эрх	5.1.Өмчлөх эрхийг (үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус баялаг зэргийг) хөндсөн зохицуулалт бий болох эсэх		Үгүй	
	5.2.Өмчлөх эрх олж авах, шилжүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд хязгаарлалт бий болгох эсэх		Үгүй	
	5.3.Оюуны өмчийн (патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх зэрэг) эрхийг хөндсөн зохицуулалт бий болгох эсэх		Үгүй	
6.Инновац болон судалгаа шинжилгээ	6.1.Судалгаа шинжилгээ, нээлт хийх, шинэ бүтээл гаргах асуудлыг дэмжих эсэх	Тийм		
	6.2.Үйлдвэрлэлийн шинэ технологи болон шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх, дэлгэрүүлэхийг илүү хялбар болгох эсэх	Тийм		
7.Хэрэглэгч болон гэр бүлийн төсөв	7.1.Хэрэглээний үнийн түвшинд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Хэрэглэгчдийн хувьд дотоодын зах зээлийг ашиглах боломж олгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.3.Хэрэглэгчдийн эрх ашигт нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	7.4.Хувь хүний/гэр бүлийн санхүүгийн байдалд (шууд буюу урт хугацааны туршид) нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
8.Тодорхой бүс нутаг, салбарууд	8.1.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байрыг шинээр бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.2.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байр багасгах чиглэлээр нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	8.3.Жижиг, дунд үйлдвэр, эсхүл аль нэг салбарт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
9.Төрийн захиргааны байгууллага	9.1.Улсын төсөвт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	9.2.Шинээр төрийн байгууллага байгуулах, эсхүл төрийн байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлага тавигдах эсэх		Үгүй	

	9.3.Төрийн байгууллагад захиргааны шинэ чиг үүрэг бий болгох эсэх	Тийм		
10.Макро эдийн засгийн хүрээнд	10.1.Эдийн засгийн өсөлт болон ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	10.2.Хөрөнгө оруулалтын нөхцөлийг сайжруулах, зах зээлийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих эсэх	Тийм		
	10.3.Инфляц нэмэгдэх эсэх		Үгүй	
11.Олон улсын харилцаа	11.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм		

Хүснэгт 3

НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
		Тийм	Үгүй	
1.Ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөрийн зах зээл	1.1.Шинээр ажлын байр бий болох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	1.2.Шууд болон шууд бусаар ажлын байрны цомхотгол бий болгох эсэх		Үгүй	
	1.3.Тодорхой ажил мэргэжлийн хүмүүс болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	1.4.Тодорхой насны хүмүүсийн ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
2.Ажлын стандарт, хөдөлмөрлөх эрх	2.1.Ажлын чанар, стандартад нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.2.Ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.3.Ажилчдын эрх, үүрэгт шууд болон шууд бусаар нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	2.4.Шинээр ажлын стандарт гаргах эсэх		Үгүй	
	2.5.Ажлын байранд технологийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрчлөлт бий болгох эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

3.Нийгмийн тодорхой бүлгийг хамгаалах асуудал	3.1.Шууд болон шууд бусаар тэгш бус байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Тодорхой бүлэг болон хүмүүст сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх. Тухайлбал, эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэршээлтэй иргэд, ажилгүй иргэд, үндэстний цөөнхөд гэх мэт		Үгүй	
	3.3.Гадаадын иргэдэд илэрхий нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
4.Төрийн удирдлага, сайн засаглал, шүүх эрх мэдэл, хэвлэл мэдээлэл, ёс суртахуун	4.1.Засаглалын харилцаанд оролцогчдод нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.2.Төрийн байгууллагуудын үүрэг, үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.3.Төрийн захиргааны албан хаагчдын эрх, үүрэг, харилцаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.4.Иргэдийн шүүхэд хандах, асуудлаа шийдвэрлүүлэх эрхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.5.Улс төрийн нам, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
5.Нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал	5.1.Хувь хүн/нийт хүн амын дундаж наслалт, өвчлөлт, нас баралтын байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.2.Зохицуулалтын хувилбарын улмаас үүсэх дуу чимээ, агаар, хөрсний чанарын өөрчлөлт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.3.Хүмүүсийн амьдралын хэв маяг (хооллолт, хөдөлгөөн, архи, тамхины хэрэглээ)-т нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
6.Нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын систем	6.1.Нийгмийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжид нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	6.2.Ажилчдын боловсрол, шилжилт хөдөлгөөнд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	6.3.Иргэдийн боловсрол (төрийн болон хувийн хэвшлийн боловсролын байгууллага) олох, мэргэжил эзэмших, давтан		Үгүй	

	сургалтад хамрагдахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх			
	6.4.Нийгмийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.5.Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагаа, өөрийн удирдлагад нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
7.Гэмт хэрэг, нийгмийн аюулгүй байдал	7.1.Нийгмийн аюулгүй байдал, гэмт хэргийн нөхцөл байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Хуулийг албадан хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.3.Гэмт хэргийн илрүүлэлтэд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.4.Гэмт хэргийн хохирогчид, гэрчийн эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
8.Соёл	8.1.Соёлын өвийг хамгаалахад нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.2.Хэл, соёлын ялгаатай байдал бий болгох эсэх, эсхүл уг ялгаатай байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	8.3.Иргэдийн түүх, соёлоо хамгаалах оролцоонд нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

Хүснэгт 4

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
1.Агаар	1.1.Зохицуулалтын хувилбарын үр дүнд агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	
2.Зам тээвэр, түлш, эрчим хүч	2.1.Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх/бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	2.2.Эрчим хүчний хэрэглээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	
	2.3.Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	2.4.Тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	

3.Ан амьтан, ургамлыг хамгаалах	3.1.Ан амьтны тоо хэмжээг бууруулах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.2.Ховордсон болон нэн ховор амьтан, ургамалд сэргээр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.3.Ан амьтдын нүүдэл, суурьшилд сэргээр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	3.4.Тусгай хамгаалалттай газар нутагт сэргээр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
4.Усны нөөц	4.1.Газрын дээрх ус болон гүний ус, цэвэр усны нөөцөд сэргээр нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	4.2.Усны бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	4.3.Ундны усны чанарт нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
5.Хөрсний бохирдол	5.1.Хөрсний бохирдолтод нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	5.2.Хөрсийг эвдэх, ашиглагдсан талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
6.Газрын ашиглалт	6.1.Ашиглагдаагүй байсан газрыг ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.2.Газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	6.3.Экологийн зориулалтаар хамгаалагдсан газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
7.Нөхөн сэргээгдэх/нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялаг	7.1.Нөхөн сэргээгдэх байгалийн баялгийг өөрөө нөхөн сэргээгдэх чадавхыг нь алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялгийн ашиглалт нэмэгдэх эсэх	Тийм	Үгүй	хамааралгүй

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэх талаар

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Олон улсын гэрээний тухай хуулийн холбогдох заалтуудтай нийцэж байгаа бөгөөд Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалын Гуравдугаар бүлгийн 4.5-д заасны дагуу нэг зүйлтэй тул олон улсын эрх зүйн холбогдох зохицуулалт, бусад улсын адил төстэй хууль тогтоомжийн харьцуулсан судалгааг хийх шаардлагагүй гэж үзсэн.

ДОЛОО. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг соёрхон баталснаар хууль тогтоомжид нийцсэн, үр дүнтэй хувилбар гэж үзэж байна.

Тус хуулийн төслийг соёрхон баталснаар Бүгд Найрамдах Австри Улсаас олгож буй хөнгөлөлттэй зээлийн эх үүсвэрийг баталгаажуулах, Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төслүүдийг шуурхай хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлэх ач холбогдолтой.

7.1. Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр дараах үр дүн гарахаар хүлээгдэж байна:

- Мэдрэлийн мэс заслын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний дэвшилтэт технологи нэвтэрсэн байна;
- Орчин үеийн өндөр нарийвчлалтай мэдрэлийн мэс заслын багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна;
- Хорт хавдрын эрт илрүүлэлт, үнэн зөв оношилгоо, үе шат тогтоолт PET-CT-д суурилан олон улсын стандартын түвшинд хүрнэ. MRI, CT-ээр тодорхой бус тохиолдолд хавдрын идэвхтэй эд, тархалт, метаболизмыг ялган оношлох, стереотактик мэс засал, туяа эмчилгээний нарийвчлал нэмэгдэж, хүндрэл, эрсдэл буурна;
- Монгол Улсын иргэд гадаад улсууд руу өндөр өртөгтэй хорт хавдрын эмчилгээний санхүүгийн дарамт буурна;
- “Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний жагсаалт”-ын “А-1” заалтыг хасах эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.

7.2. Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр дараах үр дүнгүүд гарахаар хүлээгдэж байна:

- Оношилгоо, эмчилгээ, яаралтай тусламж, мэс засал, эрчимт эмчилгээ зэрэг тусламж, үйлчилгээг олон улсын стандартын дагуу түргэн шуурхай, үр дүнтэй үзүүлж, мэс заслын дараах хүндрэлийг 30 хүртэл хувиар бууруулна;
- Өндөр хүчин чадалтай дүрс оношилгооны төхөөрөмжүүд, мэс заслын тоноглол, эрчимт эмчилгээний болон тоног төхөөрөмж суурилуулснаар оношилгоо, эмчилгээний чанар сайжирна;
- Түргэн шуурхай, онош зөрөхгүй тусламжийн хүрээнд хүнд өвчтөний амь насыг аврах боломж нэмэгдэнэ;
- Өвчтөн шилжүүлэх шаардлага буурна. Тус эмнэлэг дотооддоо нарийн оношилгоо, эмчилгээг бүрэн гүйцэтгэх боломжтой болж, иргэдийн гадаад орон руу явах оношилгоо, эмчилгээний зардал буурч, өрхийн болон улс орны эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлнэ;

- Эмч, мэргэжилтнүүдийн ур чадвар дээшилнэ;
- Гэмтлийн дараах сэргээн засах эмчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, үйл ажиллагааны сэргэлт хурдасна.

7.3. Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр дараах үр дүнгүүд гарахаар хүлээгдэж байна:

- Ургийн гаж хөгжлийн оношилгоо шинэ шатанд хүрсэн байна;
- Ураг, нярайн мэс заслын тусламж сайжирч, нутагшсан байна;
- Эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний хүртээмж сайжирна;
- 0-5 насны хүүхдийн өвчлөл, эндэгдэл буурна;
- Эмнэлгийн ажилтнуудын мэдлэг, чадвар дээшилнэ;
- Хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээ бий болно.

7.4. Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төслийн үр дүн

Энэхүү төслийн хүрээнд Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд 40 нэр төрлийн 356 ширхэг нэн шаардлагатай, эмнэлзүйн ач холбогдолтой, нотолгоонд суурилсан орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.

Эрхтэн, эд, эсийн тогтолцооны эмгэгийн эцсийн үе шатанд байгаа олон эмчлүүлэгчдийн амь нас, эрүүл мэндийг аврах бодит нөхцөл бололцоог нэмэгдүүлэхэд чиглэж буй тул үнэлэх гол үзүүлэлт нь энэхүү эмчилгээний үр дүнд олон зуун хүний амь насыг аварсан бодит тоон үзүүлэлт, амьдралын чанар нь дээшилсэн иргэд байх болно. Цаашлаад эх орондоо эмчилж чадахгүй байгаа олон эмгэг өвчнийг эмчилдэг болох, мөн гадаад улс орон руу ийм төрлийн эмчилгээ үйлчилгээнд явах иргэдийнхээ явдал чирэгдэл, санхүүгийн болон сэтгэл санааны дарамтыг арилгаж гадагшаа чиглэсэн мөнгөний урсгалыг багасгана. Мөн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ хийлгэхээр манай улс руу ирэх гадаад улсын иргэдийн тоо нэмэгдэнэ.

Түүнчлэн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээний тусламж, үйлчилгээнд оролцож буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ДЭМБ-аас дэвшүүлсэн (Resolution WHO 75. 2022) 11 зарчим болон 2018 онд шинэчлэгдэн батлагдсан Истанбулын тунхаглалын (Stanbul Decloration 2018) үзэл санаа, хууль болон ёс зүйн хэм хэмжээг баримтлан ажил үүргээ гүйцэтгэж буйг дэвшилтэт технологид тулгуурлан баримтжуулах, ил тод хяналттай шилжүүлэн суулгах систем бүрдэнэ.

7.5. Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гүравдугаар шатны төслийн үр дүн

Төслийн хүрээнд дараах чиглэлийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийг шинээр нэвтрүүлнэ:

- Хор судлалын лаборатори;
- Цус шүүх, цэвэршүүлэх эфферент эмчилгээ;
- Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;
- Зүрхний мэс засал;
- Мэдрэлийн эмгэгийн оношилгоо;
- Олныг хамарсан гамшиг, ослын амь тэнссэн үед ашиглагдах хээрийн эмнэлгийн орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологи бүхий эмнэлгийн тоног төхөөрөмж.

Мөн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал, оношилгоо, эмчилгээний чадавхыг сайжруулах чиглэлээр тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг нэмэгдүүлэх чиглэлүүд. Үүнд:

- Гэмтлийн мэс заслын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл;
- Эрхтэн шилжүүлэх мэс заслын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл;
- Бүх төрлийн уян дурангийн оношилгоо, эмчилгээ;
- Дүрс оношилгооны тоног төхөөрөмж.

Цэргийн төв эмнэлгийн Хордлогын яаралтай тусламжийн үндэсний төв, Гэмтлийн болон Мэс заслын эмнэлзүйн төв, Яаралтай тусламжийн тасгуудын техник, тоног төхөөрөмжийн чадамж, хангалтыг өндөр хөгжилтэй орнуудын цэргийн эмнэлгийн жишигт хүргэн, Цусны банк байгуулснаар үндэсний хэмжээнд “Аврахуйн анагаах ухаан”-ы чиглэлээр тэргүүлэх, жишиг, лавлагаа шатлалын эмнэлэг болж хөгжих үндэс бүрдэнэ. Цусны банк байгуулснаар 1 жилд 300 сая орчим төгрөгийн цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэн өөрийн хэрэгцээнд нийлүүлэх боломжтой болно.

Улсын хэмжээнд эм, химийн бодист хордлогод өртсөн ард иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах болон үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар олон улсын стандарт түвшинд хүрэх боломж бүрдэнэ.

Олныг хамарсан байгалийн болон үйлдвэрлэлийн осол, гэмтлийн үед тухайн газар оронд нь очиж аврах, яаралтай тусламжийг үзүүлэх, тээвэрлэх, эмчилж хор уршгийг арилгах боломж нэмэгдэж, тус эмнэлгийн иргэдэд үзүүлэх амь тэнссэн үеийн болон гэмтэл, мэс заслын яаралтай тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, бэлэн байдал хангагдана.

7.6. Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, сууриллуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төслийн үр дүн

Төслийг хэрэгжүүлснээр эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, үр ашигт дараах бодит өөрчлөлтүүд гарна:

- Эмнэлгийн оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээний хүчин чадал нэмэгдэж, жилд 200,000-аас дээш иргэнд орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх боломж бүрдэнэ. Ингэснээр үйлчлэх хүрээний хүн амын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж бодитойгоор нэмэгдэнэ;

- Орчин үеийн тоног төхөөрөмж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлснээр дурангийн болон бага зүслэгтэй, нарийн мэргэжлийн мэс заслын нэр төрөл, гүйцэтгэл нэмэгдэж, нийт мэс заслын тоо 20–30 хувиар өсөх нөхцөл бүрдэнэ;

- Судсан дотуурх оношилгоо, эмчилгээ болон өндөр технологийн тусламж, үйлчилгээ дотооддоо хийгдэх болсноор төв эмнэлгүүдэд хандах урсгал 10–15 хувиар буурна;

- ТТАХНЭ-ийн хүчин чадал нэмэгдэж, төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ өргөжсөнөөр улсын төв эмнэлгүүдийн ачаалал 15–20 хувиар буурах боломж бүрдэнэ;

- Урьдчилан сэргийлэх үзлэг, эрт илрүүлгийн үйл ажиллагааг өргөжүүлснээр эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдалт 30 хүртэл хувиар нэмэгдэж, халдварт бус өвчнийг эрт үе шатанд илрүүлэх боломж сайжирна;

- Хилийн болон алслагдсан бүс нутгийн иргэдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмж сайжирч, тусламж авахад зарцуулах цаг хугацаа, зардал буурна.

7.7. Дуурь бүжгийн эрдмийн театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төслийн үр дүн

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр дахаар үр дүн гарахаар хүлээгдэж байна. Үүнд:

- Дуурь, бүжгийн эрдмийн театр орчин үеийн дэвшилтэт технологи бүхий тайзтай болсон байна.
- Соёл, урлагийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, үзэгч, олон нийтийн сэтгэл ханамж дээшилнэ.
- Монгол Улс анх удаа дэлхийн стандартын болон аюулгүй байдлын чанарын шаардлагыг хангасан мэргэжлийн өндөр түвшний театрын тайз, чадварлаг боловсон хүчинтэй болно.
- Олон улсын уран бүтээл, уран бүтээлчид ирж тоглох нөхцөл бүрдэж, дэлхийн хэмжээний уран бүтээлийг эх орондоо үзэх боломжтой болно.
- Урын сангийн баяжилт нэмэгдэж, байгууллагын санхүүгийн чадамж сайжирч, уран бүтээлчдийн нийгмийг асуудлыг шийдвэрлэх боломж нэмэгдэнэ.
- Дэлхийд гарсан шилдэг уран бүтээлчид эх орондоо ирж тоглон, тэднийг дагасан уран бүтээл, уран бүтээлч, үзэгчийн тоо нэмэгдэж, Монгол Улсыг сурталчлан таниулах өргөн боломж нэмэгдэнэ.

Ингэснээр жилд давтагдсан тоогоор 96 удаа тоглодог байсан тоглолтын тоог 126 болгон нэмэгдүүлж, 1 тэрбум 200 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлдэг байсан орлого 30 хувиар нэмэгдэж, олон улсын чанартай тоглолт, арга хэмжээний тоо жилдээ 50 болж, дэлхийн нэр хүндтэй уран бүтээлч, уран бүтээлийг өөрийн тайзнаа тоглуулах боломж бүрдэх бөгөөд тус байгууллагын санд байгаа уран бүтээлийн ашиглалт, эргэлт сайжирч, үзэгчдийн соёл, урлагийн хүртээмж нэмэгдэх чухал ач холбогдолтой болно.

оОо

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ
УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН
АЖИЛЛАГААНЫ ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ТАЙЛАН**

УЛААНБААТАР ХОТ
2026 ОН

АГУУЛГА

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ. 3

ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ
СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ 3

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГЭЭ ТОГТООСОН БАЙДАЛ
4

ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ 5

ТАВ. ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ 10

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг батлах тухай хуулийн төсөл нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2 дахь заалтад “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаархи олон улсын гэрээ”-г заавал Монгол Улсын Их Хурал соёрхон батлахаар заасны дагуу хуулийн төслийг боловсруулсан.

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх судалгааг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хуулийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал”-д заасны дагуу дараах үе шаттайгаар боловсруулсан.

1. Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох,
2. Хуулийн төслөөс үр нөлөө тооцох хэсгээ тогтоох,
3. Шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох,
4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

Тус үнэлгээний ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан, аргачлалд дурдсан 6 шалгуур үзүүлэлтээр үр нөлөөг үнэлсэн болно. Үүнд:

1. Зорилтод хүрэх байдал
2. Практикт хэрэгжих боломж
3. Ойлгомжтой байдал
4. Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал
5. Зардал
6. Харилцан уялдаа зэрэг болно.

/Хүснэгт 1/

<p>“Зорилтод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:</p>	<p>Хуулийн төслийн зорилго нь үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төслийг боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцсэн эсэх (бүрэн илэрхийлж чадсан эсэх), хуулийн төсөлд туссан зохицуулалт болон арга хэмжээнүүд нь хуулийн төслийн зорилго, зорилтод хүрэх боломжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг үнэлсэн болно.</p> <p>Энэхүү үнэлгээг хийхийн тулд хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага, хуулийн төслийн зорилго болон зорилтод хүрэхэд чиглэгдсэн мөн түүний тодорхой илэрхийлж чадахуйц арга хэмжээ, зохицуулалтыг сонгож авсан.</p>
---	---

“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:	Хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөх буюу хэрэгжүүлэх боломжтой эсэхийг тооцож үзсэн.
“Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:	Хуулийн төсөл нь түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтай томъёологдсон эсэхийг шалгах үүднээс хамаарал бүхий этгээдүүдээс санал авах, хуулийн төсөл нь Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг хянах байдлаар үнэлгээг хийхээр сонгосон.
“Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:	Хуулийн төсөлд тодорхой этгээдэд үүрэг хүлээлгэсэн, хуулийн этгээдэд ачаалал, хүндрэл үүсгэх, эсхүл төрийн байгууллагад шинэ бүтэц бий болгох, чиг үүрэг нэмэх зэрэг зохицуулалт тусгагдаагүй боловч хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээд, төрийн байгууллагаас санал авах, зэргээр хуулийн төслийн зохицуулалтыг хүлээн зөвшөөрч байгаа эсэхийг судлахаар тус аргачлалыг сонгосон болно.
“Зардал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:	Хуулийн төсөл батлагдсанаар хэрэгжих төслийн хүрээнд нэмэлт зардал үүсэх эсэх, төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тооцохоор энэхүү шалгуур үзүүлэлтийг сонгов.
“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:	Хуулийн төслийг Олон улсын гэрээний тухай хууль, Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Монгол Улсын хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдтэй нийцсэн эсэхийг аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар үнэлгээ хийхээр тооцсон.

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГЭЭ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

Зорилтод хүрэх байдал гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах болсон хууль зүйн болон практик үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагад хуулийн төслийн зорилт, холбогдох зохицуулалтууд нийцэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийх үүднээс хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, үзэл баримтлал болон хуулийн төслийн зорилт, түүнийг хангахад чиглэгдсэн зохицуулалтуудыг харьцуулах байдлаар дүн шинжилгээ хийнэ.

Зардал гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог аргачлалын дагуу тусгайлан гаргах тул энэхүү үр нөлөөний үнэлгээнд оруулаагүй болно.

Хуулийн төсөл нь нэг зүйлтэй учир үр нөлөөг үнэлэх хэсгийг тогтоохдоо сонгосон 5 шалгуур үзүүлэлт тус бүрээр үр нөлөөг тогтоох судалгаа хийсэн.

ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Өмнөх үе шатуудад хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгож, үр нөлөөг үнэлэх хэсгээ тогтоосон тул тэдгээрт тохирох шалгах хэрэгслийг доорх байдлаар үзүүлэв.

/Хүснэгт 2/

д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1	Зорилтод хүрэх байдал	<p>1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.</p>	<p>Зорилтод дүн шинжилгээ хийх:</p> <p>Хуулийн төсөл батлагдсанаар хуулийн төслийн үзэл баримтлалд туссан “Хорт хавдрын нейронавигац, стереотактик оношилгоо, эмчилгээний төв байгуулах төсөл”, “Гэмтэл согогийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах төсөл”, “Монгол Улсад эх, хүүхэд, нярайн эндэгдлийг бууруулах төсөл”, “Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах төсөл”, “Цэргийн төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төслийн гуравдугаар шатны төсөл”, “Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлгийн ба хилийн баруун, зүүн бүсийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын багаж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах дараагийн шатны төсөл”, “Дуурь бүжгийн эрдмийн</p>

		театрын тайз, дуу авианы тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл төсөл"-үүдийг хэрэгжүүлэх нөхцөл бүрдэнэ.
2	Практикт хэрэгжих боломж	<p>Практикт турших:</p> <p>Хуулийн төсөл нь Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газартай байгуулсан "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл бөгөөд хоёр улсын Засгийн газар хооронд 2011, 2016, 2019 онуудад тус бүр 40.0 сая еврогийн нийт 120.0 сая еврогийн оноос эхлэн "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-үүдийг Улсын Их Хурлаар соёрхон баталж тус "Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-үүдийн хүрээнд зээлийн эх үүсвэрээр амжилттай төсөл, хөтөлбөрүүд хэрэгжүүлж байна.</p>
3	Ойлгомжтой байдал	<p>Хуулийн төсөл нь хэрэгжүүлэх, хэрэглэх этгээдүүдэд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг шалгах зорилгоор хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хууль тогтоомжийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, мөн хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан эсэхийг шалгахдаа Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дээрх заалтад заасан шаардлагыг хангасан эсэхэд</p>

			хариулт өгөх замаар шалгасан. /Хүснэгт 3/
4	Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал		Хуулийн төсөл нь Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газартай байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл бөгөөд хоёр улсын Засгийн газар хооронд 2011, 2016, 2019 онуудад тус бүр 40.0 сая еврогийн нийт 120.0 сая еврогийн оноос эхлэн “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-үүдийг Улсын Их Хурлаар соёрхон баталж тус “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-үүдийн хүрээнд зээлийн эх үүсвэрээр амжилттай төсөл, хөтөлбөрүүд хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд хуулийн төслийг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд болох Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газрын зүгээс хуулийн төсөл батлагдсанаар “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг хүчин төгөлдөр гэж авч үзнэ.
5	Зардал	Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын дагуу тусад нь тооцно.	Хуулийн төсөл батлагдсанаар гарах зардлын тооцооллыг аргачлалын дагуу тусдаа гүйцэтгэсэн болно.
6	Харилцан уялдаа	Хуулийн төсөл бүхэлдээ	Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх ажлын тайланд дурдсан. /Хүснэгт 4/

2. Ойлгомжтой байдлыг шалгах

Хуулийн төслийн зохицуулалт нь найруулга, хэлзүйн болон агуулгын хувьд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хууль тогтоомжийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих

нийтлэг шаардлага, 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагын хүрээнд дор дурдсанаар нарийвчлан үнэлж байна:

/Хүснэгт 3/

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан Хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага	
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн зохицуулалт	Хуулийн төслийн зохицуулалтад үнэлгээ хийсэн байдал
29.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой уялдсан байх	Шаардлага хангасан.
29.1.2.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх	Шаардлага хангасан.
29.1.3.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх	Шаардлага хангасан.
29.1.4.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх	Шаардлага хангасан.
29.1.5.зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх	Шаардлага хангасан.
29.1.6.хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх	Шаардлага хангасан.
29.1.7.бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх	Шаардлага хангасан.
29.1.8.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох зарчим, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журмыг тусгасан байх.	Шаардлага хангасан.
29.2.Хуулийн төсөлд шаардлагатай тохиолдолд эрх зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага, хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацаа, хууль буцаан хэрэглэх тухай заалт, хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, бусад хуулийн зүйл,	Шаардлага хангасан.

хэсэг, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох, зарим үг, өгүүлбэр, тоо, тэмдэгт хасах талаар тусгана.	
29.3.Шаардлагатай тохиолдолд бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулна.	Шаардлага хангасан.
29.4.Энэ хуулийн 14.5-д зааснаас бусад хуулийн төслийг дагалдуулан анхдагч болон шинэчилсэн найруулгын төслийг өргөн мэдүүлэхийг хориглоно.	Шаардлага хангасан.
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	
30.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх	Шаардлага хангасан.
30.1.2.нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх	Шаардлага хангасан.
30.1.3.үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих	Шаардлага хангасан.
30.1.4.хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх	Шаардлага хангасан.
30.1.5.жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх	Шаардлага хангасан.

3. Хуулийн төслийн харилцан уялдаа холбоог шалгах

Дараах асуултад хариулах замаар хуулийн төслийн уялдаа холбоог тогтоож байна:

/Хүснэгт 4/

Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх	Тийм
Хуулийн төслийн “Хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулиудын нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх	Тийм
Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа эсэх	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцсэн.
Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байгаа эсэх	Хуулийн төсөл нэг зүйлтэй.

Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардсан эсэх	Үгүй
Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх	Тийм
Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг бүрэн тусгасан.
Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх	Үгүй
Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх	Үгүй
Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх	Үгүй
Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх	Тийм
Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх	Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулаагүй.
Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендерийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх	Тус хуулийн төслөөр зохицуулагдах харилцаанд хамааралгүй байна.
Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх	Үгүй
Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх	Үгүй
Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх	Тус хуулийн төслөөр зохицуулагдах харилцаанд хамааралгүй байна.

ТАВ. ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЭХ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхэд ашигласан дараах баримт бичиг, мэдээлэл, судалгааг цуглуулан үр нөлөөг тооцох ажиллагааны тайланд баримтжуулан хавсаргав. Үүнд:

1. Хуулийн төслийн хэрэгцээ шаардлагыг урьдчилан тандан судлах үнэлгээний тайлан,
2. Хуулийн төслийн үзэл баримтлал, түүнд нийцүүлэн боловсруулсан хуулийн төслийн хувилбар,
3. Хуулийн төсөлтэй холбоотой төрийн байгууллагуудын санал.

Дүгнэлт

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хуулийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал”-д заасны дагуу тооцож, сонгон авсан шалгуур үзүүлэлт тус бүрийн дагуу хийсэн үнэлэлтийг нэгтэн дараах дүгнэлтэд гаргав. Үүнд:

- Энэхүү үнэлгээг сонгосон шалгуур үзүүлэлтүүдээр үнэлэхэд хуулийн төсөл нь хуулийн төслийн үзэл баримтлалаар тодорхойлсон зорилгыг хангасан, хуулийн төслийг боловсруулах болсон хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлүүдтэй нийцэж, практикт хэрэгжих бүрэн боломжтой, хуулийн төслийн томъёолол нь ойлгомжтой, хоёрдмол утга санаагүй, тодорхой, Монгол Улсын Үндсэн хууль, Олон улсын гэрээний тухай хууль болон бусад хууль тогтоомж болон хуулийн зүйл, заалттай давхардаагүй, зөрчилдөөгүй байна.
- Хуулийн төслийн ойлгомжтой байдлыг судлахдаа хуулийн төсөлд холбогдох байгууллагуудаас ирүүлсэн саналуудад дүн шинжилгээ хийхэд хуулийн төслийг ойлгомжтой болгох чиглэлээр санал ирүүлээгүй байна.
- Хуулийн төсөл нь Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан байна.
- Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар шалгаж, уялдаа холбоог хангасан гэж үзсэн.

оОо

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО**

УЛААНБААТАР ХОТ

2026 ОН

НЭГ ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсэгт “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно.” гэж заасны дагуу Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлыг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал” /цаашид “аргачлал” гэх/-ын дагуу тооцлоо.

Тусгагдсан зохицуулалттай уялдан зардал үүсгэх болон үүсгэж болзошгүй зүйл, заалтыг Хууль тогтоомжийн тухай хууль болон Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу судлалаа.

ХОЁР. УЛСЫН ТӨСӨВТ ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон баталснаар Улсын төсвөөс аливаа зардал гарахгүй бөгөөд “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон баталснаар Монгол Улс нь Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газраас зээл авах үүрэг хүлээхгүй болно.

Харин тус “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төслүүдийн тусгайлсан Зээлийн хэлэлцээрийг байгуулж, Зээлийн хэлэлцээрийн хүрээнд ашиглалт гарсан тохиолдолд тус ашиглалт нь Засгийн газрын авч ашиглах гадаад төслийн зээлийн хэмжээнд багтах бөгөөд Зээлдэгч болох Монгол Улсын Засгийн газрын зүгээс өрийн үйлчилгээнд Зээлийн хэлэлцээрт заасны дагуу төлбөр, шимтгэл төлөхөөр байгаа тул өрийн үйлчилгээнд төлөх төлбөрийг дараах нөхцөлийн дагуу тооцооллоо.

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хоорондын “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд Австрийн талаас дараах нөхцөлтэй зээлийн эх үүсвэрийг санал болгож байна:

Зээлийн хүү: 1 хувийн хүүтэй,

Баталгааны шимтгэл: 0.9 хувийн баталгааны шимтгэлтэй,

Эргэн төлөх хугацаа:19 жилийн хугацаатай, үүнээс эхний 4 жилд үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх нөхцөлтэй болно.

“Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төсөл бүр дээр тусгайлсан зээлийн хэлэлцээрүүд байгуулах бөгөөд тухайн хэлэлцээрийн хүрээнд өрийн үйлчилгээ хийгдэнэ.

Төсөл тус бүр дээр гарах ашиглалтыг урьдчилсан байдлаар тооцон эргэн төлөлтийн хуваарийг тооцсон тул төсөл хэрэгжих хугацаанд төлбөр өөрчлөгдөх магадлалтай.

Хүснэгт 1. Эргэн төлөлтийн хуваарь /евро/.

Жил	Хагас жил	Зээлийн үлдэгдэл	Ашиглалт	Үндсэн төлбөр	Хүүгийн төлбөр
2027	1	-	13,700,000.00	-	-
	2	13,700,000.00	13,700,000.00	-	130,150.00
2028	3	27,400,000.00	17,525,000.00	-	260,300.00
	4	44,925,000.00	17,525,000.00	-	426,787.50
2029	5	62,450,000.00	1,275,000.00	-	593,275.00
	6	63,725,000.00	1,275,000.00	-	605,387.50
2030	7	65,000,000.00	-	-	617,500.00
	8	65,000,000.00	-	-	617,500.00
2031	9	65,000,000.00	-	2,166,666.67	617,500.00
	10	62,833,333.33	-	2,166,666.67	596,916.67
2032	11	60,666,666.67	-	2,166,666.67	576,333.33
	12	58,500,000.00	-	2,166,666.67	555,750.00
2033	13	56,333,333.33	-	2,166,666.67	535,166.67
	14	54,166,666.67	-	2,166,666.67	514,583.33
2034	15	52,000,000.00	-	2,166,666.67	494,000.00
	16	49,833,333.33	-	2,166,666.67	473,416.67
2035	17	47,666,666.67	-	2,166,666.67	452,833.33
	18	45,500,000.00	-	2,166,666.67	432,250.00
2036	19	43,333,333.33	-	2,166,666.67	411,666.67
	20	41,166,666.67	-	2,166,666.67	391,083.33
2037	21	39,000,000.00	-	2,166,666.67	370,500.00
	22	36,833,333.33	-	2,166,666.67	349,916.67
2038	23	34,666,666.67	-	2,166,666.67	329,333.33
	24	32,500,000.00	-	2,166,666.67	308,750.00
2039	25	30,333,333.33	-	2,166,666.67	288,166.67
	26	28,166,666.67	-	2,166,666.67	267,583.33
2040	27	26,000,000.00	-	2,166,666.67	247,000.00
	28	23,833,333.33	-	2,166,666.67	226,416.67
2041	29	21,666,666.67	-	2,166,666.67	205,833.33
	30	19,500,000.00	-	2,166,666.67	185,250.00
2042	31	17,333,333.33	-	2,166,666.67	164,666.67
	32	15,166,666.67	-	2,166,666.67	144,083.33
2043	33	13,000,000.00	-	2,166,666.67	123,500.00
	34	10,833,333.33	-	2,166,666.67	102,916.67
2044	35	8,666,666.67	-	2,166,666.67	82,333.33
	36	6,500,000.00	-	2,166,666.67	61,750.00
2045	37	4,333,333.33	-	2,166,666.67	41,166.67
	38	2,166,666.67	-	2,166,666.67	20,583.33

НИЙТ	65,000,000.00	65,000,000.00	12,822,150.00
-------------	----------------------	----------------------	----------------------

- Зээлийн хүүгийн төлбөрийг ашигласан зээлийн дүнгээс тооцож төлөх бөгөөд 65.0 сая еврогийн **эх үүсвэрт баталгааны шимтгэлтэй хамт жилийн 1.9 хувийн хүү** төлнө. Хэлэлцээрийн хүрээнд нийт 12.8 сая еврог хүүгийн төлбөрт төлөхөөр байна.

- БНАУ-тай хэрэгжүүлэх төслүүд нь тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, суурилуулах, хүний нөөцийг чадавхжуулах төсөл тул 2-3 жилийн хугацаанд ашиглахаар тооцсон бөгөөд зээлийн хөрөнгийг 2029 онд бүрэн ашиглаж дуусахаар байна.

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлд хуулийн этгээдэд шууд үүрэг бий болгосон заалт агуулаагүй тул аргачлалд заасны дагуу цаашид зардал үүсгэх эсэхийг тооцоолох шаардлагагүй байна.

ДӨРӨВ. ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлд иргэнд шууд үүрэг бий болгосон заалт агуулаагүй тул аргачлалд заасны дагуу цаашид зардал үүсгэх эсэхийг тооцоолох шаардлагагүй байна.

ТАВ. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Австри Улсын Засгийн газар хооронд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийг соёрхон баталснаар Улсын төсвөөс аливаа зардал гарахгүй.

Харин “Санхүүгийн хамтын ажиллагааны хэлэлцээр”-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төслүүд бүрэн хэрэгжиж дуусах үед зээлийн эх үүсвэрээр худалдан авсан тоног төхөөрөмжийг улсын болон орон нутгийн өмчид шилжүүлэн ашиглалтад хүлээн авах үед:

- Тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын зардал (эрчим хүч, засвар үйлчилгээ),
- Хүний нөөцийн зардал зэрэг зардал улсын төсөвт тодорхой хэмжээний нэмэлт ачаалал үүсгэнэ.

ЗУРГАА. ХЯЛБАРЧЛАХ БОЛОМЖИЙГ ШАЛГАЖ, ҮР ДҮНГ ТАНИЛЦУУЛАХ

Зардлын тооцооноос дүгнэхэд хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор иргэн, хувийн хэвшилд нэмэлт зардал гарахгүй ба одоо хэрэгжиж буй хууль, тогтоомж, төрийн байгууллагуудын чиг үүргийн хүрээнд шаардлагатай зохицуулалтууд хийгдэх боломжтой.

oOo

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ АВСТРИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН “САНХҮҮГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ
ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙН ТУХАЙ ХЭЛЭЛЦЭХ АЖЛЫН ХЭСГИЙН НЭРС**

№	Нэр	Албан тушаал	Байгууллага	Гар утас
1	З.Мэндсайхан	Сангийн сайд		
2	Э.Батшугар	Эрүүл мэндийн сайд		
3	Д.Батлут	Батлан хамгаалахын сайд		
4	С.Амарсайхан	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд		
5	Ж.Алдаржавхлан	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын сайд		
6	Н. Эрдэнэбаяр	Төрийн нарийн бичгийн даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч	Эрүүл мэндийн яам	88118058
7	С.Тулга	Санхүүгийн бодлогын газрын дарга	Сангийн яам	98110000
8	Ж.Дэлгэржаргал	Хөгжлийн санхүүжилт хөрөнгө оруулалтын газрын дарга	Сангийн яам	99100568
9	Л.Гантогтох	Санхүүгийн бодлогын газрын Өрийн удирдлагын хэлтсийн дарга	Сангийн яам	99160950
10	Б.Ганзориг	Хөгжлийн санхүүжилтийн хэлтсийн дарга	Сангийн яам	88005775
11	Э.Гансүх	Стратегийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга хурандаа	Батлан хамгаалах яам	99088956
12	Н.Отгонбаяр	Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын дарга	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	99112545
13	Н.Хүрэлбаатар	Санхүү, эдийн засгийн бодлогын хэрэгжилтийн газрын Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтсийн дарга	Эрүүл мэндийн яам	99003867
14	Д.Наранцэцэг	Соёл, урлагийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга	Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	99990280
15	П. Анхтуяа	Ерөнхий захирлын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг	99196730
16	Ц. Батболд	Ерөнхий захирал	Хавдар судлалын үндэсний төв	88888119

17	Ж.Отгонбаатар	Ерөнхий захирал	Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	99901535
18	Э.Галбадрах	Захирал	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	99060509
19	Т.Нарантуяа	Захирал, хурандаа	Төрийн тусгай албан хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг	99010120
20	Б.Болор-Эрдэнэ	Эмнэлгийн дарга, ерөнхий эмч хурандаа	Цэргийн төв эмнэлэг	99044784
21	Д.Алтанхуяг	Даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч	Дуурь, бүжгийн эрдмийн театр	99115991
22	М.Энхжаргал	Захиргааны хэлтсийн дарга	Дуурь, бүжгийн эрдмийн театр	91981181
23	У.Марал	Өрийн удирдлагын хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн	Сангийн яам	91910739